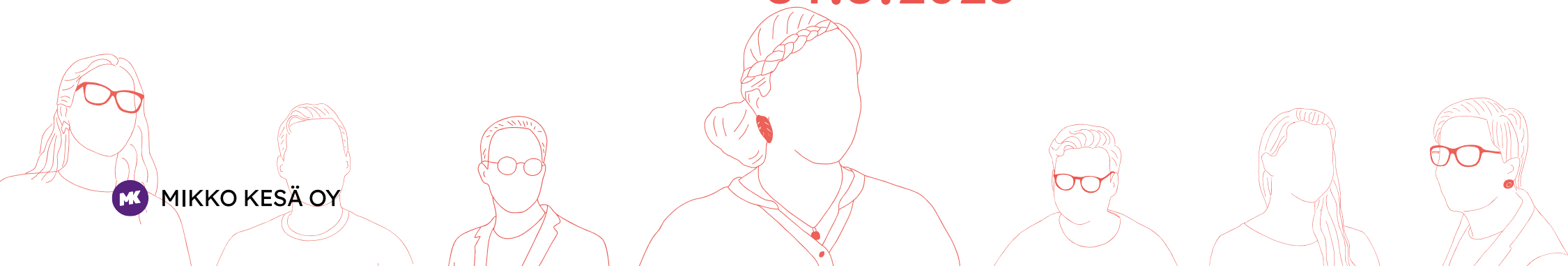

TAMPEREEN SEUDUN TYÖLLISYYSALUEEN TYÖLLISYYSSTRATEGIAN LAADINTA

STRATEGIAN TAVOITTEET JA KESKEISET TOIMENPITEET
31.3.2025

MIKKO KESÄ OY

MDI

Väliraportin sisällys

1. Työllisyysstrategian laadinnan tavoitteet ja strategian laadintaprosessi (diat 3-6)
2. Alueen ihannetila vuonna 2035 ja kriittiset menestystekijät (diat 6-8)
3. Strategian linjaukset ja painopistealueet (diat 9-12)
4. Strategian keskeiset toimenpiteet (diat 13-15)

Liitteet:

- Liite 1. Yhteenveto kunnille ja sidosryhmille suunnatusta kyselystä (diat 16-25)
- Liite 2. Yhteenveto kuntien ja sidosryhmien haastatteluista (diat 26-30)
- Liite 3. Analyysi alueen strategioista (diat 31-39)
- Liite 4. Tampereen työllisyysalueen tilannekuvan tausta-analyysi (diat 40-66)

Työllisyysstrategian laadinnan tavoitteet ja strategian laadintaprosessi (diat 3-5)

Yleistä strategian laadinnasta

- Työllisyysalueen työllisyysstrategialla pyritään vahvistamaan alueen työllisyyttä ja elinvoimaa.
- Strategiatyön tavoitteena on myös muodostaa yhteinen ymmärrys pidemmän tähtäyksen työllisyyden edistämisen suuntaviivoista ja keskeisistä toimenpide-ehdotuksista sekä edistää ekosysteemistä yhteistyötä työllisyysalueen kuntien sekä muiden työllisyyden edistämiseen liittyvien toimijoiden kanssa.
- Työllisyysstrategian valmistelu toteutetaan laajassa yhteistyössä työllisyysalueen kuntien, keskeisten sidosryhmien sekä työllisyys- ja yrityspalvelujen kumppanuusverkoston kanssa.
- Strategian laadintaprosessi koostuu osallistavista ja vuorovaikutteisista työmenetelmistä sekä strategian laadintaa tukevasta tiedon tuotannosta. Keskeisiä työmenetelmiä strategian valmistelussa ovat olleet haastattelut ja kyselyt eri toimijoille sekä strategian sisältöjä tarkentavat vuorovaikutteiset työpajat. Ensimmäinen työpaja 7.3. keskittyi strategian alustavien tavoitteiden määrittelyyn. Toisessa työpajassa fokuksena oli strategian keskeiset toimenpiteet.
- Työllisyysstrategian laadintatyö käynnistettiin tammikuussa 2025 ja sen painopisteet ja keskeisimmät toimenpiteet esitetään tässä raportissa. Lopullinen tarkennettu työllisyysstrategia valmistuu elokuun 2025 loppuun mennessä.

Strategian laadintaprosessin eteneminen

Strategisten painotusten ja keskeisen toimenpiteiden määrittelyssä on tähän mennessä tukeuduttu seuraaviin aineistolähteisiin ja asiantuntijanäkemyksiin:

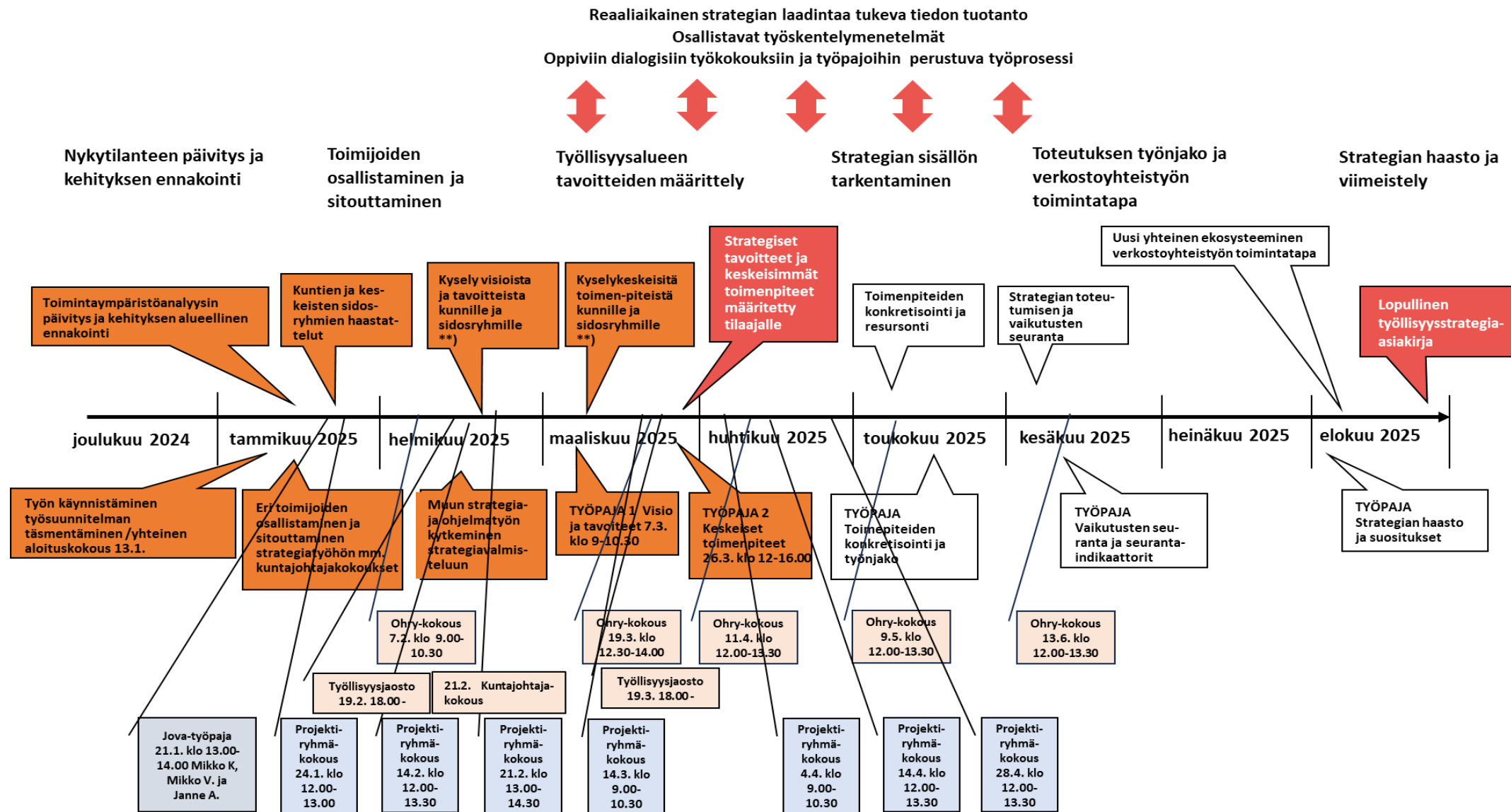
- Alkuhaastattelut alueen kuntien edustajille ja keskeisille sidosryhmille (yhteensä n. 50 haastateltua)
 - Sähköinen strategiakysely kunnille ja sidosryhmille (yhteensä 58 vastausta)
 - Analyysi alueen eri strategioiden visiosta, tavoitteista ja toimenpiteistä.
 - Lähtökohta-analyysi ja työllisyysstrategian sisältöihin vaikuttavista tekijöistä
 - Strategian tavoitteita ja keskeisiä toimenpiteitä on työstetty tähän mennessä kahdessa eri työpajassa, hankkeen ohjausryhmässä (2 kokousta), hankkeen projektiryhmässä (4 kokousta) sekä esitelty strategiavalmistelun tuloksia neljässä eri tilaisuudessa (mm. työllisyysjaosto, kuntajohtaja kokous).
- **Edellä kuvattujen aineistolähteiden ja asiantuntijanäkemysten perusteella on määritelty strategian painopisteet ja tavoitteet sekä määritelty alustavasti strategian keskeiset toimenpiteet**

Seuraavaksi kevään 2025 aikana:

- Täsmennetään ja konkretisoidaan strategian keskeiset toimenpiteet
- Laaditaan strategian toteutumisen seurantaan tukevat indikaattorit ja seurantajärjestelmä
- Määritetään strategian toteutuksen työnjako ja ekosysteemisen verkostoyhteistyön toimintatapa

- **Tampereen seudun täsmennetty työllisyysstrategia on valmis elokuussa 2025**

Strategian laadinnan työprosessi 1/2025 - 8/2025

Alueen ihannetila vuonna 2035 ja kriittiset menestystekijät (diat 6-8)

”Vuonna 2035 Tampereen seudun työllisyysalue on kansainvälisesti merkittävä ja houkuttelee osaajia sekä investointeja globaalisti. Alueella vallitsee tiivis yhteistyö kuntien, yritysten ja oppilaitosten välillä, mikä tukee elinkeinoelämän kasvua ja innovaatioita. Työllisyyspalvelut ovat asiakaslähtöisiä, joustavia ja tehokkaita, hyödyntäen digitalisaatiota ja tekoälyä. Hyvä elämänlaatu, osallistavuus ja monimuotoisuus lisäävät alueen vetovoimaa sekä osaajien että investointien näkökulmasta. Korkeakoulujen panostus tutkimukseen ja tuotekehitykseen on synnyttänyt menestystarinoita eri aloilla, mikä lisää alueen vetovoimaa.”

HAASTATTELUT

- Tampereen seutu houkuttelee osaajia ja investointeja globaalisti.
- Alue on kansainvälisesti merkittävä ja kehittyvä, tarjoten turvallisuutta ja kestävää infrastruktuuria.
- Tiivis yhteistyö kuntien, yritysten ja oppilaitosten välillä tukee elinkeinoelämän kasvua ja innovaatioita.
- Yhteistyö eri toimijoiden välillä on vahvaa ja rajat ylittävää.
- Työllisyysalue on dynaaminen ja osaamisperusteinen, jossa elinikäinen oppiminen ja joustavat urapolut ovat arkipäivää.
- Työllisyyspalvelut ovat asiakaslähtöisiä, joustavia ja tehokkaita, hyödyntäen digitalisaatiota ja tekoälyä.
- Korkeakoulujen panostus tutkimukseen ja tuotekehitykseen on synnyttänyt menestystarinoita eri aloilla.
- Yliopistojen soveltavaa osaamista hyödynnetään liiketoiminnassa.
- Alue on innovatiivinen, näkemyksellinen, jatkuvasti uudistuva ja ketterä.
- Tampere on tunnettu kestävän kehityksen ja korkean teknologian keskuksena.
- Palvelujärjestelmä on läpinäkyvä ja avoin kaikille asiakkaille ja kumppaneille.
- Palvelut ovat kustannustehokkaita ja vaikuttavia.
- Tampereen seudulla on hyvä asua ja elää, mikä lisää alueen vetovoimaa.
- Alueella asuu hyvinvoivia ihmisiä, joilla on mielekästä tekemistä.
- Kansainväliset osaajat integroituvat sujuvasti paikalliseen työelämään.
- Monimuotoisuus ja osallistavuus ovat keskiössä, ja työmarkkinat ovat avoimia kaikille

KYSELY

- Työllisyydenhoito on ajassa elävää, nopeasti reagoivaa ja asiakasta varten työskentelevää.
- Elinikäinen oppiminen ja joustavat urapolut ovat arkipäivää.
- Työelämä on monimuotoista ja osallistavaa, eri-ikäiset ja eri taustoista tulevat osaajat työllistyvät sujuvasti.
- Hyvinvoivat työntekijät ja kestävä työelämä ovat keskiössä.
- Työllisyyspalvelut hyödyntävät digitalisaatiota ja tekoälyä, mikä tukee nopeaa työllistymistä ja innovatiiviset teknologiat ja digitaaliset palvelut tukevat työnvälitystä ja osaamisen kehittämistä.
- Yhteistyö on noussut uudelle tasolle, ja lainsäädäntö tukee vaikuttavaa ja kustannustehokasta toimintaa.
- Työllisyyspalvelut ovat asiakaslähtöisiä, joustavia ja tehokkaita, mukautuen asiakkaiden tarpeisiin.
- Palvelut ovat ennakoivia ja tarvelähtöisiä, tarjoten räätälöityjä ratkaisuja.
- Koulutus ja työelämä kulkevat saumattomasti yhdessä, ja osaamisen kehittäminen on jatkuvaa.
- Työmarkkinat reagoivat ketterästi muutoksiin, ja työnhakijat löytävät nopeasti oikeat työpaikat.
- Työvoiman liikkuvuus on joustavaa, ja työvoiman saatavuus on turvattu kaikilla keskeisillä toimialoilla.
- Tampereen seutu houkuttelee osaajia ja investointeja globaalisti.
- Alue on vetovoimainen ja elinvoimainen, tarjoten hyvät mahdollisuudet asua ja elää.

Kriittiset menestystekijät asiantuntijahaastattelujen ja kyselyn perusteella

Osaavan työvoiman saatavuus

- ❑ **Koulutuksen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistaminen:** On tärkeää luoda yhteisiä oppimisympäristöjä, jotka vastaavat yritysten tarpeisiin. Tämä lisää opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia ja yritysten motivaatiota palkata heitä
- ❑ **Kansainvälisten osaajien houkuttelu ja pitovoima:** KV-osaajien rekrytointi, kotouttaminen ja alueen vastaanottokyvyn parantaminen (esim. kielikoulutus, koulutuspolut, palvelut) ovat keskeisiä. Pitovoiman vahvistaminen on yhtä tärkeää kuin houkuttelu: elinolosuhteiden, työyhteisöjen ja perheiden tukeminen. Tämä sisältää myös perheen yhdistämisen ja pysyvyyteen perustuvat mallit.
- ❑ **Osaamisen jatkuva uudistaminen työvoiman kysyntää vastaavaksi:** osaamisen vahvistaminen ei koske vain nykyisiä tarpeita, vaan myös tulevaisuutta ajatellen.

Ratkaisut työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmiin

- ❑ **Kohtaanto-ongelman ratkaiseminen ja osaamisen kysyntälähtöinen kehittäminen:** Työvoiman osaamisen ja työnantajien tarpeiden välistä kuilua tulee kaventaa. Tämä vaatii täsmäkoulutuksia, oppilaitosyhteistyötä sekä ennakkointia työelämän tulevista tarpeista. Koulutusten tulisi perustua työpaikkojen kysyntään, ei vain opiskelijoiden kiinnostuksiin.
- ❑ **Kannustimet kehittää osaamista:** On tärkeää luoda insentiivejä, jotka kannustavat työttömiä kehittämään osaamistaan itsenäisesti. Tämä voisi sisältää nopeita kokeiluja ja työnhaun automatisointia.
- ❑ **Datan hyödyntäminen:** Työmarkkinoilla olevista ihmisistä ja heidän osaamisestaan tulisi kerätä kattavaa tietoa. Tämä auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisemisessa ja työvoiman tarpeiden ennakkoinnissa.
- ❑ **Työllisyyspalvelujen kehittäminen:** Palveluiden tulisi olla asiakaslähtöisiä ja joustavia, mikä vaatii toimivaa työnjakoa ja roolitusta eri toimijoiden välillä.
- ❑ **Työttömyyden ehkäiseminen:** Kasvavan työttömyyden, erityisesti sen kovan ytimen, hoitaminen ja ehkäiseminen on keskeistä. Tämä sisältää syrjäytymisen ehkäisemisen ja työttömyyden pitkittymisen estämisen.

Toimivat työmarkkinat

- ❑ **Työmarkkinoiden dynamiikan ymmärtäminen ja huomiointi:** Työnhakijoiden tulisi nähdä itsensä jatkuvassa liikkeessä, etsien parempia mahdollisuuksia.
- ❑ **Julkisen sektorin roolin muuttaminen:** Julkisen sektorin tulisi toimia alustatoimijana, joka ei keskity ihmisten jonottamiseen työvoimatoimistoissa, vaan tarjoaa joustavia ja tehokkaita palveluita.
- ❑ **Palvelujen vaikuttavuuden ja resurssitehokkuuden parantaminen:** Työllisyyspalvelujen tulee olla asiakaslähtöisiä, kustannustehokkaita ja vaikuttavuuteen perustuvia. Painopisteenä tulisi olla myös erityisryhmien tukeminen, ei pelkästään helpoimmin työllistyvien auttaminen.
- ❑ **Digitalisaation ja tekoälyn hyödyntäminen:** Työhaun ja palveluprosessien digitalisointi mahdollistaa tehokkuutta ja parempaa kohdentamista. Tekoäly voi auttaa osaamisen tunnistamisessa ja kohtaannon optimoimisessa.

Yhteistyön vahvistaminen ja tiedolla johtaminen

- ❑ **Yhteistyön vahvistaminen ekosysteemisesti:** On luotava selkeitä, läpinäkyviä yhteistyörakenteita kuntien, oppilaitosten, TE-palvelujen, yritysten ja kolmannen sektorin kesken. Työllisyyttä tukevat palvelut eivät saa jäädä yksittäisten toimijoiden vastuulle, vaan edellyttävät koordinoitua ja yhteistä suuntaa.
- ❑ **Ennakkointi ja tiedolla johtaminen:** Tulevien muutosten ennakkointi ja tiivis yhteistyö elinkeinoelämän kanssa ovat keskeisiä. Erityisesti pk-yritysten rooli on tärkeä huomioida. Tiedolla johtaminen auttaa kohdentamaan resursseja tehokkaasti.
- ❑ **Uusi toimintakulttuuri ja henkilöstön sitouttaminen:** Luodaan yhteinen suunta ja toimintakulttuuri, jossa koko organisaatio on mukana. Uuden strategian omaksuminen ja henkilöstön sitouttaminen siihen on tärkeää. Kyvykkyydet on pystyttävä tunnistamaan ja niitä kehittämään strategian toteutuksessa.

Strategian linjaukset ja painopistealueet (diat 9-13)

Strategiset linjaukset ja painopistealueet (31.3.)

VISIONA KASVU

Työllisyysstrategialla tuetaan Tampereen seudun työpaikkojen ja työllisten kasvua sekä korkeaa ja laadukasta työllisyysastetta. Ollaan ennakoluuloton uudistaja ja edelläkävijä. Ennakoidaan tarpeet lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Huolehditaan osaajista alueen kärkitoimialoille, suurille kysyntäaloille ja PK-yritysten erilaisiin tarpeisiin sekä edistetään kasvuyrittäjyyttä. Osaavaa työvoimaa yritysten ja työnantajien tarpeisiin saadaan alueelta, muualta Suomesta sekä ulkomailta. Kasvuvisiota tukemaan parannetaan entisestään asemaamme Suomen veto- ja pitovoimaisimpana talous- ja työllisyysalueena.

TOIMINTAPERIAATTEENA KYSYNTÄLÄHTÖISYYS

Käännetään työllisyyden edistäminen ja työvoimapalvelut laajasti kysyntälähtöisiksi, yritysten ja muiden työnantajien tarpeista käsin johdetuksi toiminnaksi. **Tehdään rohkeasti yhdessä.** Ollaan edellä, työelämän murrokset ja ilmiöt ymmärtäen, muuttuviin tilanteisiin valmiina, mahdollisuuksia etsien ja kasvuhakuisesti. Ennakoidaan, jaetaan yhteinen tilannekuva ja johdetaan tiedolla.

PAINOPISTEALUEINA

1. **Osaamisen saatavuudella mahdollistetaan kasvu ja uudet investoinnit:** Ennakoinnin kehittäminen, työvoiman saatavuutta tukevat kasvupalveluiden tuotteistaminen, työllistävästä koulutusalojen varmistaminen, nuorten työelämävalmiuksien parantaminen, osaamisen uusintaminen työnantajien tarpeisiin, kansainvälisen osaamisen ja työperäisen muuton lisääminen
2. **Parannetaan alueellisten työmarkkinoiden toimintaa:** Tiedon, datan ja tekoälyn hyödyntäminen, omatoimisuuden vahvistaminen, työmarkkinoiden ja työpaikkojen vastaanottavuuden parantaminen, työvoiman liikkuvuuden edistäminen, pk-yritysten rekrytoinnin ja alkavien työnantajien yritysksilöllisten ja kasvuyrittäjyyden palveluiden ja kehittäminen, Aktiivinen yrityskontaktointi.
3. **Kohtaanto-ongelmiin ratkaisut tehdään tulosperusteisesti ja ennalta ehkäisten:** Vaikuttavuusperusteisten palveluiden ja palveluhankintojen hyödyntäminen ja laajentaminen, kohtaanto-ongemien ennalta ehkäisy, kysyntälähtöisyys kohtaannon edistämiseksi, kansallinen vaikuttamistyö, kumppanuuksien ja ekosysteemin hyödyntäminen.

Strategiset linjaukset ja painopistealueet (31.3.)

PAINOPISTEALUEINA

1. **Osaamisen saatavuudella mahdollistetaan kasvu ja uudet investoinnit:** Ennakoinnin kehittäminen, työvoiman saatavuutta tukevat kasvupalveluiden tuotteistaminen, työllistävästä koulutusalojen varmistaminen, nuorten työelämävalmiuksien parantaminen, osaamisen uusintaminen työnantajien tarpeisiin, kansainvälisen osaamisen ja työperäinen muuton lisääminen
2. **Parannetaan alueellisten työmarkkinoiden toimintaa:** Tiedon, datan ja tekoälyn hyödyntäminen, omatoimisuuden vahvistaminen, työmarkkinoiden ja työpaikkojen vastaanottavuuden parantaminen, työvoiman liikkuvuuden edistäminen, pk-yritysten rekrytoinnin ja alkavien työnantajien yritysryhmittäjäyden palveluiden kehittäminen, Aktiivinen yrityskontaktointi.
3. **Kohtaanto-ongelmiin ratkaisut tehdään tulosperusteisesti ja ennalta ehkäisten:** Vaikuttavuusperusteisten palveluiden ja palveluhankintojen hyödyntäminen ja laajentaminen, kohtaanto-ongemien ennalta ehkäisy, kysyntälähtöisyys kohtaannon edistämiseksi, kansallinen vaikuttamistyö, kumppanuuksien ja ekosysteemin hyödyntäminen.

TOIMINTAPERIAATTEENA KYSYNTÄLÄHTÖISYYS

Käännetään työllisyyden edistäminen ja työvoimapalvelut laajasti kysyntälähtöisiksi, yritysten ja muiden työnantajien tarpeista käsin johdetuksi toiminnaksi.

Tehdään rohkeasti yhdessä.

Ollaan edellä, työelämän murrokset ja ilmiöt ymmärtäen, muuttuviin tilanteisiin valmiina, mahdollisuuksia etsien ja kasvuhakuisesti. Ennakoidaan, jaetaan yhteinen tilannekuva ja johdetaan tiedolla.

VISIONA KASVU

Työllisyysstrategialla tuetaan Tampereen seudun työpaikkojen ja työllisten kasvua sekä korkeaa ja laadukasta työllisyysastetta.

→ Ollaan ennakoluuloton **uudistaja ja edelläkävijä**

→ Ennakoidaan **tarpeet lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.**

→ Huolehditaan osaajista alueen **kärkitoimialoille, suurille kysyntäaloille ja PK-yritysten erilaisiin tarpeisiin sekä edistetään kasvuyrittäjyyttä.**

→ Osaavaa työvoimaa yritysten ja työnantajien tarpeisiin saadaan **alueelta, muualta Suomesta sekä ulkomailta.**

→ Kasvuvisiota tukemaan parannetaan entisestään asemaamme Suomen veto- ja pitovoimaisimpana talous- ja työllisyysalueena.

Jatkokehitettävää ja huomioitavaa seuraavissa työvaiheissa

Strategisten linjausten ja painopistealueiden osalta laajassa sidosryhmätyöpajassa (26.3.) toivottiin erityisesti:

- kirjausten tavoitteellisuutta lisättäisiin
- tuotaisiin suhteessa näihin esiin yhteistä tekemistä ja tahtotilaa ("yes we can")
- parannettaisiin strategisten linjausten sanoitusta elävämmäksi

Strategisia linjauksia ja painopistealueita muodostettaessa on haastattelujen ja kyselyjen perusteella tunnistettu useita eri tekijöitä, jotka vaativat **yhteensovittamista ja huomioon ottamista**. Näitä ovat:

- **Yritys- ja työnantajayhteistyön** vastuu ja roolikysymykset, joissa on nähtävissä reviiriajattelua. Esiin nousseita ratkaisuja tässä vaiheessa mm: Yritysten tarpeista käsin lähtevä toimijoiden roolittaminen, yhteinen tarjoama, tiedon välittyminen ja tietojärjestelmät
- **Ratkaisut rakenteelliseen työttömyyteen haasteisiin**. Kannetaan huolta siitä, onko tämä osa-alue nyt aliedustunut linjauksissa ja painopistealueissa. Esiin nousseita ratkaisuja tässä vaiheessa mm: Kuntakokeilusta ja aiemmasta kuntien työttömyysturvamaksusta pois oppiminen, tulospäätösten hankintojen skaalaaminen, poikkileikkaavat ohjelmat (esim. Tampereen välityömarkkinaohjelma), ennalta ehkäisevien toimien tunnistaminen (mm. nuorten työvalmiudet), edunvalvontatyön lisääminen, työvoiman kysynnän elpymisen ja kasvun käynnistyminen.
- **Työllisyysstrategian rooli** suhteessa työllisyysalueen toimintaan. Suurin osa kunnista toivoisi, että työllisyysalueena keskityttäisiin palvelullisiin asioihin ja tämä paremmat edellytykset yhteiselle työllisyysstrategialle. Tähän liittyy myös kysymys kuntien tarpeista vahvoille lähipalveluille. Esiin nousseita ratkaisuja mm. olisi korostaa työllisyysstrategian monikeskeisyyttä (koulutus-työllisyys-elinkeino), kuntien roolin näkemistä vahvemmin omistajaohjauksellisena sekä palvelustrategian mahdollinen päivitystarve työllisyysstrategian perusteella
- **Yhteistyön mahdollisuudet**, jos eri toimijoiden resurssit niukenevat tai esimerkiksi hallinnolliset muutokset haastavat yhteistyötä. Roolit on nähty toistaiseksi melko perinteisistä lähtökohdista ja uudentyyppistä ekosysteemistä yhteistoimintaa tulee jalostaa jatkotyössä pidemmälle.

Strategian keskeiset toimenpiteet (diat 13-15)

Toimenpide-ehdotuksia kyselyn, haastattelujen ja työpajojen tulosten perusteella - lyhyt aikaväli

Rakennetaan toimiva, joustava ja rajaton koko työllisyysaluetta palveleva rakenne, joka pystyy reagoimaan nopeasti muuttuviin tarpeisiin.

- ☐ Luodaan toiminnallinen kokonaisuus, jossa työllisyys-, elinkeino- ja koulutuspalvelut kootaan samaan tilaan. Yhteisen alustan tarjoaminen edistäisi uuden ajattelun ja toimintatapojen syntyä
- ☐ Kehitetään kasvualustoja ja tilaratkaisuja, joissa yhdistyvät koulutus-, työllisyys- ja yrityspalvelut

Sitoutetaan henkilöstö ja eri toimijat uuteen strategiaan

- ☐ Luodaan yhteinen visio ja suunta, jossa koko organisaatio on mukana
- ☐ Tunnistetaan ja kuvataan tarvittavat avainkyvykkyudet ja vahvistetaan niitä
- ☐ Sitoutetaan henkilöstö uuteen toimintatapaan ja strategiaan
- ☐ Laitetaan paukkuja strategian omaksumiseen ja sen äärelle pysähtymiseen

Panostetaan dataan ja sen hyödyntämiseen tiedolla johtamisen tukena

- ☐ Parannetaan tiedon saatavuutta sekä hyödynnetään digitaalisia palveluita ja teknologioita, kuten tekoälyä, parantamaan palvelujen saatavuutta ja tehokkuutta
- ☐ Vahvistetaan työmarkkina-, väestö- ja osaamistiedon analyysiä ja tiedon hyötykäyttöä.
- ☐ Rakennetaan hyvä tietopohja ja digitaalinen kuvaus työmarkkinoilla olevista ihmisistä ja työvoiman kysynnästä
- ☐ Hyödynnetään uusia teknologioita ja tekoälyä mm. integroimalla tekoäly ja automaatio koulutukseen

Kehitetään työllisyysalueen sisäistä ja alueiden välistä yhteistyötä

- ☐ Vahvistetaan ymmärrystä toimijoiden keskinäisriippuvuuksista ja laitetaan yhteistyörakenteet kuntoon

- ☐ Järjestetään palveluja laajemmin yhteistyössä kouluttajien ja yritysten kanssa
- ☐ Rakennetaan yksityisten, julkisten ja kolmannen sektorin välisiä kumppanuuksia ja yhteistyön malleja

Kehitetään TE-palveluita kysyntälähtöisemmiksi

- ☐ Rakennetaan palvelut paremmin yritysten tarpeisiin mukautuviksi ja luodaan kumppanuuksia yritysten kanssa
- ☐ Tarjotaan työnantajille selkeitä palvelukonsepteja ja tukea rekrytointiprosesseissa.
- ☐ Luodaan uudenlainen työkalupakki työnhakijoiden osaamisen uusintamiseen.
- ☐ Panostetaan nuorten työllistymiseen ja yrittäjyyteen, esimerkiksi mentorointiohjelmien ja matalankynnyksen mahdollisuuksien kautta
- ☐ Toteutetaan toimenpiteitä pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi, kuten tukitoimia ja työllistymispolkua.

Vahvistetaan välityömarkkinoita sekä yhteistyötä järjestökentän kanssa

- ☐ Vahvistetaan kumppanuusyhteistyötä kuntien, kolmannen sektorin ja yritysten välillä.
- ☐ Erityishuomio kiinnitetään osatyökykyisiin ja nuoriin, jotka olisi saatava yrityksiin töihin ja oppimaan

Kehitetään kv-rekrytoinnin infrastruktuuria

- ☐ Vahvistetaan digitaalista ohjausta
- ☐ Saatetaan väestötiedot kuntoon erityisesti EU:n ulkopuolelta tulevien työreservien osalta.
- ☐ Selkiytetään, mitä kansainvälisiä välityspalveluja työnantajille tarjotaan.
- ☐ Nopeutetaan ja tehostetaan kansainvälisten työntekijöiden ja kotoutujien prosessia.

Toimenpide-ehdotuksia kyselyn, haastattelujen ja työpajojen tulosten perusteella - pitkä aikaväli

Varmistetaan, että alueella on riittävästi osaavaa työvoimaa vastaamaan työmarkkinoiden tarpeisiin

- ☐ Panostetaan työelämälähtöiseen koulutukseen, osaamistarpeiden ennakkointiin ja työnantajatarpeista lähtevään palvelumuotoiluun
- ☐ Panostetaan ammatilliseen koulutukseen ja täydennyskoulutukseen, jotta se vastaa paremmin työelämän vaatimuksia ja päivitetään jatkuvan oppimisen periaatteilla osaamista työelämän vaatimuksia vastaavaksi.
- ☐ Vahvistetaan osaamista täsmäkoulutuksilla, työssäoppimisella ja koulutuksella, joka vastaa teknologisiin ja tulevaisuuden tarpeisiin yhdessä valtion, oppilaitosten ja yritysten kanssa
- ☐ Vahvistetaan koulutuksen ja työelämän yhteistyötä

Tehostetaan tiedolla johtamista ja ennakkointia

- ☐ Luodaan yhteinen, kattava tietopohja ja kehitetään rekisteridatan, investointien ja työvoimatarpeiden hyödyntämistä strategiseen päätöksentekoon
- ☐ Ennakoidaan osaamistarpeita ja työmarkkinoiden kehitystä
- ☐ Vahvistetaan dataperustaista päätöksentekoa

Panostetaan kansainvälisen työvoiman houkutteluun ja pitovoimaan

- ☐ Hankitaan kv-osaajia tehokkaammin ja luodaan toimiva vastaanotto- ja kotouttamisinfrastruktuuri (mm. kielipalvelut, koulut ja nopeamat prosessit)
- ☐ Luodaan kotoutumispolut ja vahvistetaan työnantajien valmiuksia kv-rekrytointiin.

Rakennetaan ja kehitetään alueen työllisyyskosysteemiä tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa

- ☐ Kehitetään yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden välillä, jotta työllisyyspalvelut voidaan integroida paremmin muihin kunnan toimintoihin, kuten koulutukseen ja kaavoitukseen
- ☐ Vakiinnutetaan ekosysteimirakenteet

- ☐ Selkeytetään eri toimijoiden roolit ja sitoutetaan kunnat sekä sidosryhmien yhteiseen tavoitteeseen
- ☐ Rakennetaan konkreettinen yhteistyömalli koulutuksenjärjestäjien, elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja kuntien välillä - selkeillä rooleilla ja yhteisellä tavoitteella
- ☐ Lisätään konkreettista vuoropuhelua koulutusjärjestelmän vaikuttavuuden parantamiseksi

Toteutetaan toimenpiteitä kohtaannon ja työmarkkinoiden vastaanottavuuden parantamiseksi

- ☐ Vahvistetaan työnantajien roolia palveluiden määrittelyssä sekä työntekijöiden vastaanottavuudessa
- ☐ Panostetaan työelämälähtöiseen koulutukseen, osaamistarpeiden ennakkointiin ja työnantajatarpeista lähtevään palvelumuotoiluun
- ☐ Lisätään täsmäkoulutusta ja työssäoppimista työttömien saamiseksi työmarkkinoille

Tehdään alue houkuttelevammaksi ja tunnetummaksi kv-yrityksille ja pääomille

- ☐ Käynnistetään kv-markkinointikampanjat yritysten ja investointien houkuttelemiseksi merkittävillä teollisuudenaloilla, kuten älykkäät liikkuvat työkonet, valmistava teollisuus ja ICT
- ☐ Kehitetään pitovoimatekijöitä, kuten turvallisuutta ja elämänlaatua.

Tuetaan välityömarkkinoita vaikeasti työllistyvien auttamisessa

- ☐ Tuetaan pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistymistä yksilöllisillä ratkaisuilla ja vahvistetaan yhteistyötä välityömarkkinatoimijoiden kanssa

Edistetään työvoiman liikkuvuutta alueella, jotta työvoima voi siirtyä joustavasti alueiden sekä eri toimialojen ja työpajojen välillä

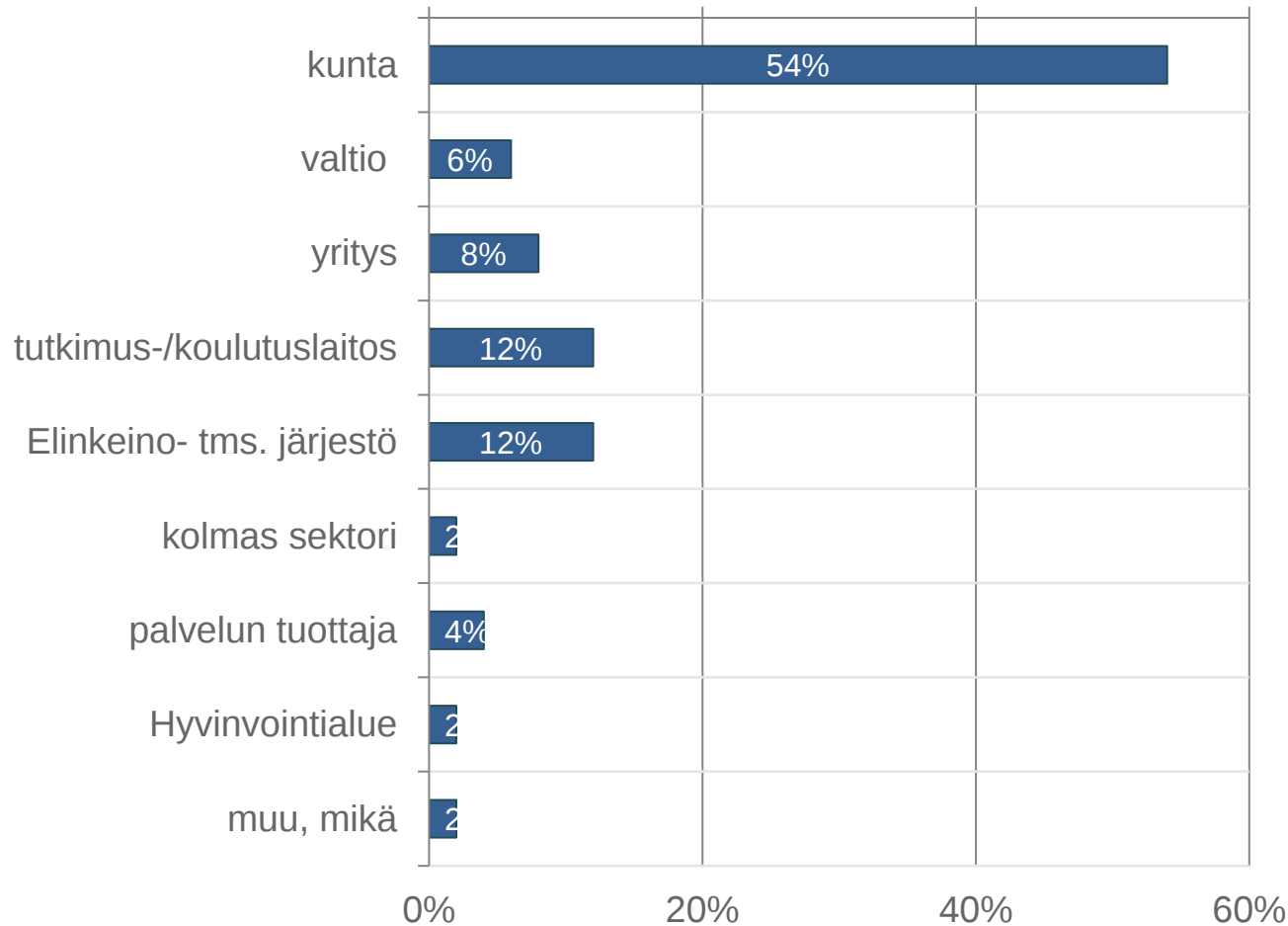
MIKKO KESÄ OY

Liite 1. Yhteenveto kunnille ja sidosryhmille suunnatusta kyselystä

Yleistä strategiakyselystä

Vastaajan taustaorganisaatio

n = 51

Sähköisellä kyselyllä alueen kuntien sekä keskeisten sidosryhmien ja kumppanuus-tahojen edustajille kartoitettiin eri toimijoiden näkemyksiä valmisteilla olevan työllisyysstrategian painotuksista ja sisällöstä.

Kyselyn teemoja olivat: alueen muutosvoimat, strategian kärkiteemat, kipupisteväittämät, strategian tärkeimmät toimenpiteet sekä ihannetila 2035

Kyselylinkki lähetettiin laajalle joukolle alueen toimijoita 127 sähköpostiosoitteeseen. Yhteensä vastauksia saatiin 4.3. mennessä 58 kpl.

Kysely oli voimassa 20.2.- 4.3.

Mitkä ovat viisi tärkeintä Tampereen seudun työllisyyteen ja elinvoimaan vaikuttavaa muutosvoimaa seuraavien 5-10 vuoden aikana

1. Teknologinen kehitys

- Digitalisaatio ja automaatio (tekoäly, robotiikka)
- Teknologian kehitys (AI ja datapohjaiset palvelut)
- Digi & AI murros
- Digitalisaation ja tekoälyn vaikutukset työn tekemiseen ja työvoiman tarpeeseen

2. Demografiset muutokset

- Väestön ikääntyminen ja työikäisen väestön poistuma
- Nuorten määrän väheneminen
- Maahanmuutto ja kansainvälistyminen
- Demografiset muutokset, huoltosuhteen muutokset

3. Taloudelliset tekijät

- Julkisen talouden kestävyys ja säästöpainheet
- Globaali maailmantilanne ja talouden epävarmuus
- Investointien houkuttelu ja alueellinen keskittyminen
- Elinkeinorakenteen murros tuotannosta palveluihin

4. Koulutus ja työvoiman saatavuus

- Osaavan työvoiman saatavuus ja osaamistarpeiden muutokset
- Ammatillisen koulutuksen rahoituksen varmistaminen
- Koulutuksen mukautuvuus tarpeisiin
- Kansainvälisten osaajien houkuttelu ja kotoutuminen

5. Yhteistyö ja yhteiset strategiat

- Alueen kaupunkien/kuntien jaettu strategia elinvoiman tavoittelemiseksi
- Ekosysteeminen yhteistyö ja verkostojen vahvistaminen
- Yhteistyö elinkeinoelämän ja koulutuksen järjestäjien kanssa
- Selkeät tavoitteet ja suunnitelmat

Kriittiset menestystekijät - Mihin asioihin alueen työllisyysstrategiassa on erityisesti kiinnitettävä huomiota (tärkeimmiksi koetut teemat)

Osaavan työvoiman saatavuus

- ❑ **Kansainvälisten osaajien houkuttelu ja pitovoima:** On tärkeää kehittää rakenteita, jotka helpottavat työperäistä maahanmuuttoa ja houkuttelevat kansainvälisiä osaajia alueelle. Tämä sisältää myös perheen yhdistämisen ja pysyvyyteen perustuvat mallit.
- ❑ **Koulutuksen ja elinkeinoelämän yhteistyö:** On tärkeää luoda yhteisiä oppimisympäristöjä, jotka vastaavat yritysten tarpeisiin. Tämä lisää opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia ja yritysten motivaatiota palkata heitä

Ratkaisut työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmiin

- ❑ **Kohtaanto-ongelman ratkaiseminen:** On tärkeää luoda insentiivejä, jotka kannustavat työttömiä kehittämään osaamistaan itsenäisesti. Tämä voisi sisältää nopeita kokeiluja ja työnhaun automatisointia.
- ❑ **Datan hyödyntäminen:** Työmarkkinoilla olevista ihmisistä ja heidän osaamisestaan tulisi kerätä kattavaa tietoa. Tämä auttaa kohtaanto-ongelman ratkaisemisessa ja työvoiman tarpeiden ennakkoinnissa.
- ❑ **Työllisyyspalvelujen kehittäminen:** Palveluiden tulisi olla asiakaslähtöisiä ja joustavia, keskittyen erityisesti vaikeasti työllistettäviin henkilöihin. Tämä vaatii toimivaa työnjakoa ja roolitusta eri toimijoiden välillä.

Toimivat työmarkkinat

- ❑ **Työmarkkinoiden dynamiikan ymmärtäminen ja huomiointi:** Työnhakijoiden tulisi nähdä itsensä jatkuvassa liikkeessä, etsien parempia mahdollisuuksia. Digitaalinen optimointi ja alustapalvelut voivat auttaa myymään osaamista globaalisti.
- ❑ **Julkisen sektorin roolin muuttaminen:** Julkisen sektorin tulisi toimia alustatoimijana, joka ei keskity ihmisten jonottamiseen työvoimatoimistoissa, vaan tarjoaa joustavia ja tehokkaita palveluita.

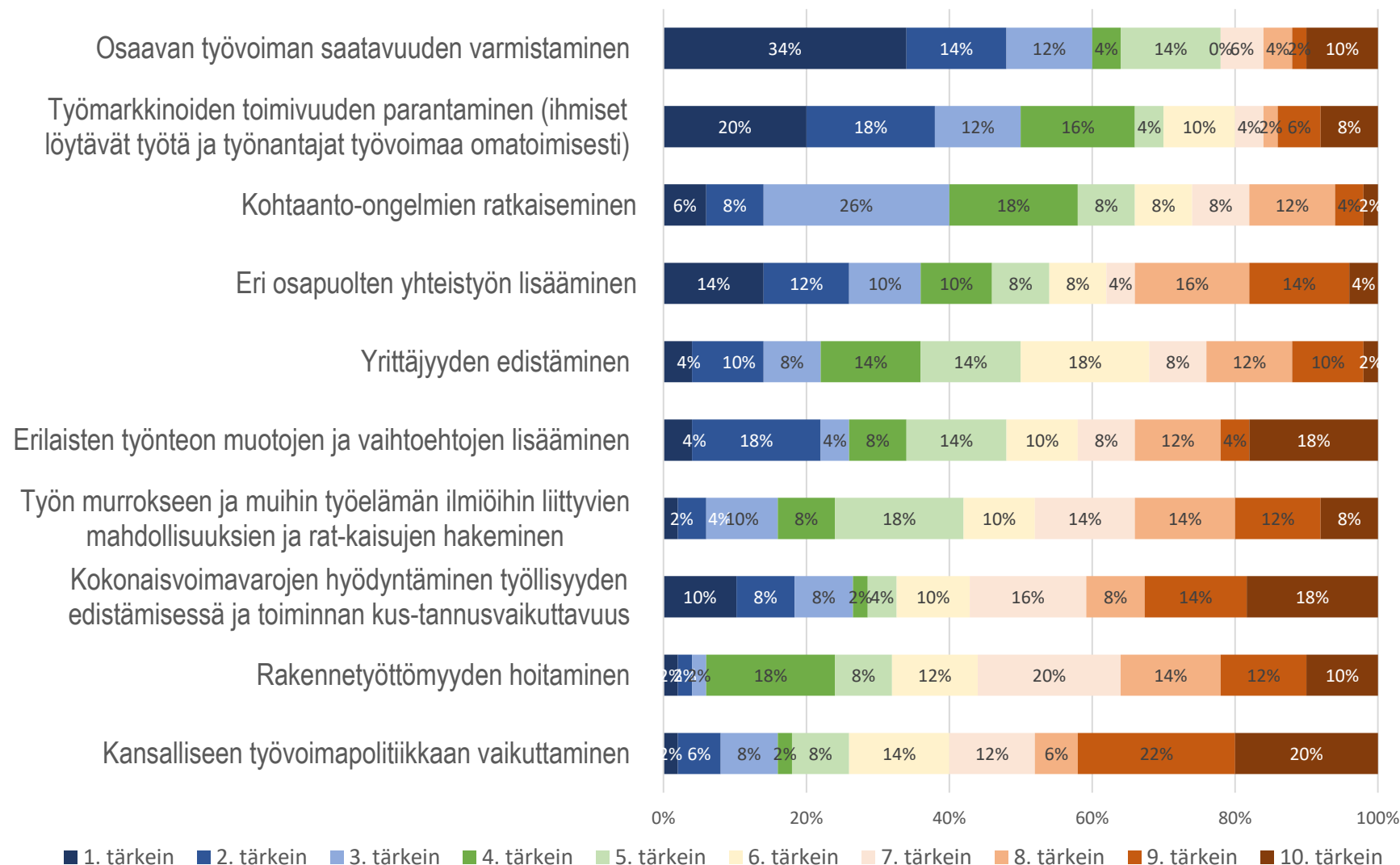
Yhteistyön vahvistaminen

- ❑ **Yhteistyön vahvistaminen:** Alueen eri toimijoiden, kuten kuntien, oppilaitosten ja yritysten, välinen yhteistyö on välttämätöntä. Tämä auttaa vastaamaan työelämän muuttuviin tarpeisiin ja parantamaan työllisyystoimien tehokkuutta.

Ennakointi ja tiedolla johtaminen

- ❑ **Ennakoiva analytiikka ja tiedolla johtaminen.**
- ❑ **Tulevaisuuden skenaarioiden huomioiminen strategian laadinnassa.**

Arvioi seuraavien teemojen tärkeyttä työllisyysstrategian kannalta. Laita teemat tärkeysjärjestykseen (1= tärkein...10 = vähiten tärkein)

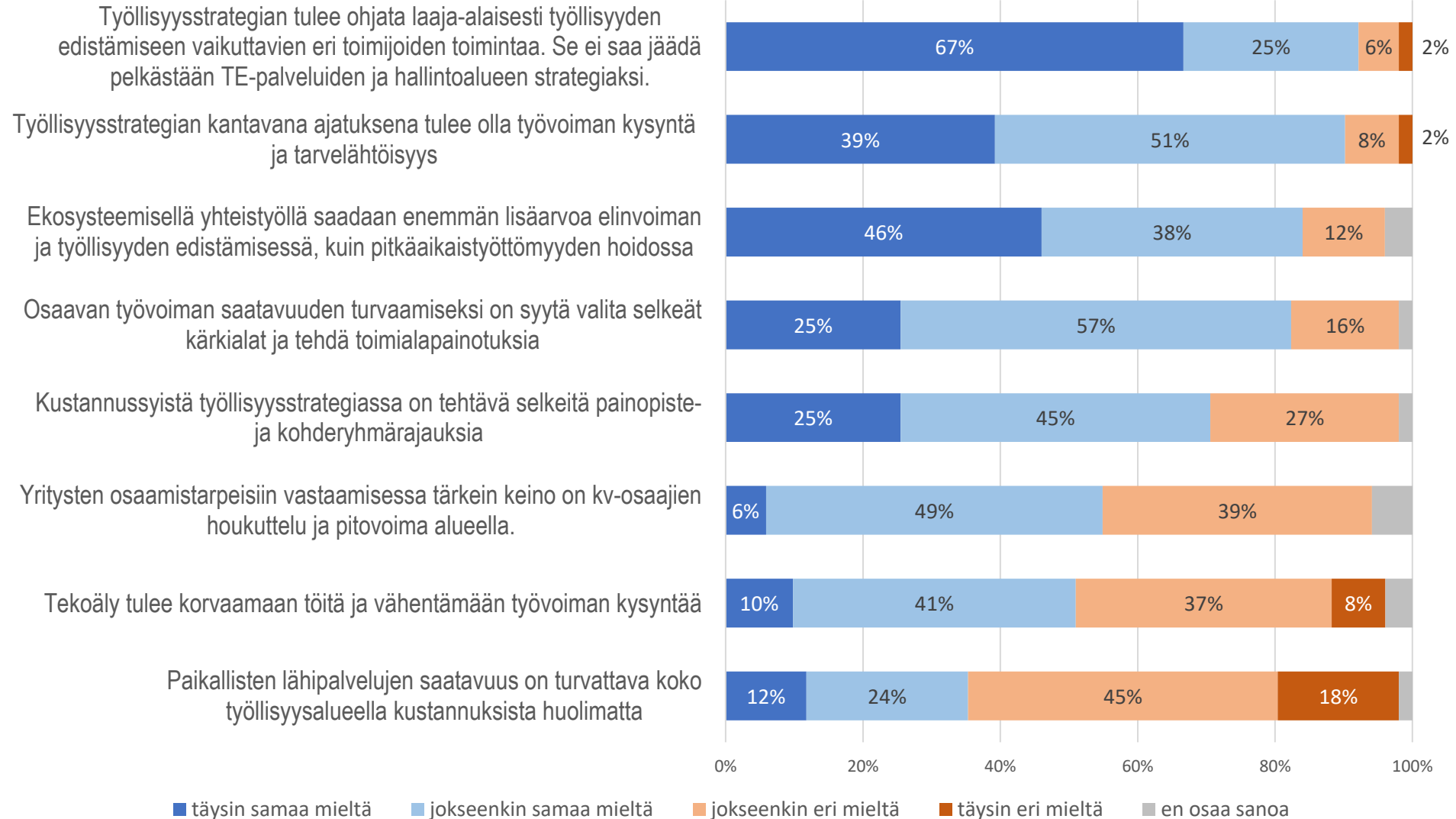

Joku muu (1. tärkein):

- Sosiaaliturvauudistus: tätä tulisi ajaa vahvasti kansallisella tasolla
- Asiakaslähtöisen toimintakulttuurin edistäminen
- Kotoutuminen ja kotoajalta tapahtuvat siirtymät työelämään

n = 58

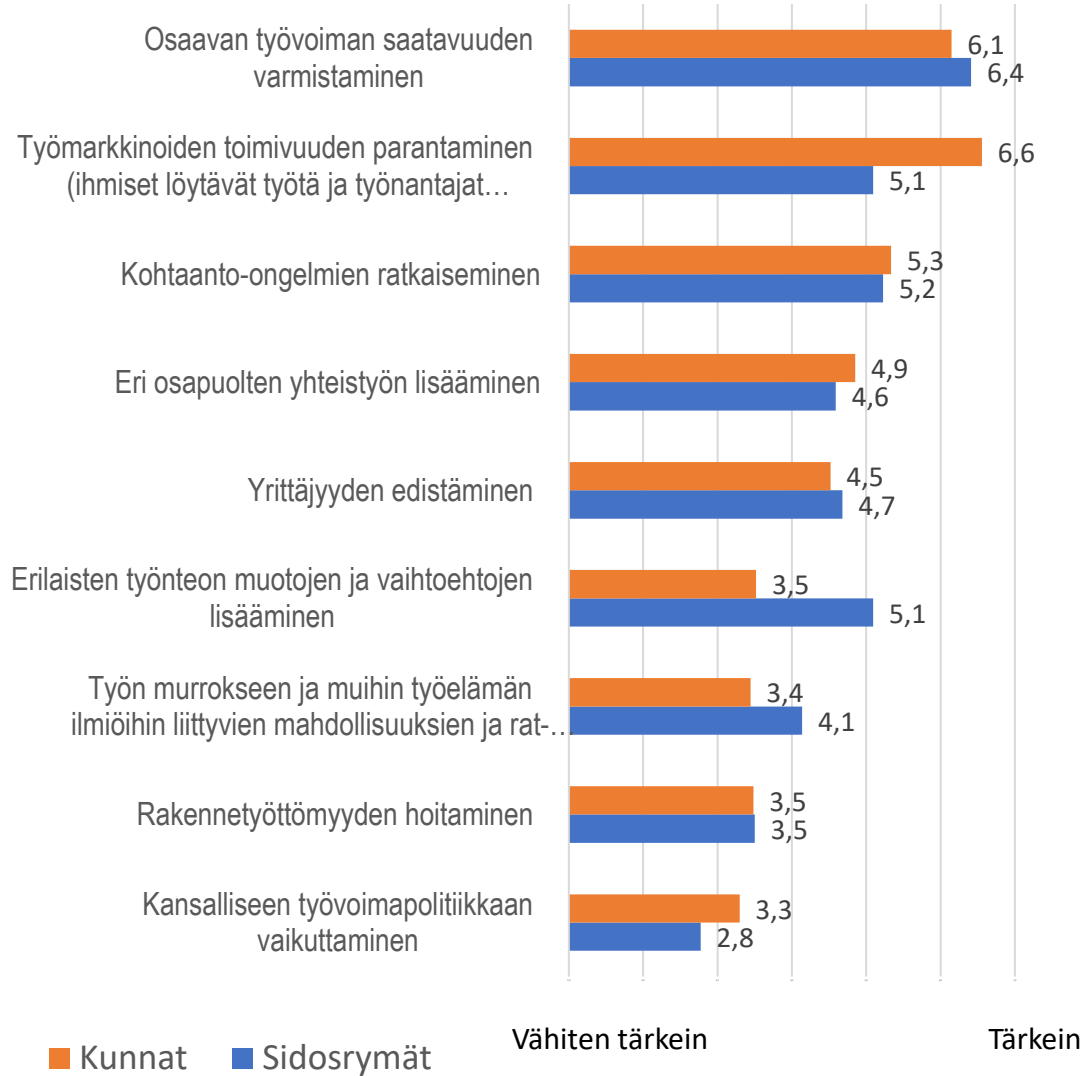
Arvioi seuraavia väittämiä

n = 58

Kunnat vs. sidosryhmät

Teemojen arvioitu tärkeys

Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuus

15 eniten mainintoja saanutta toimenpide-ehdotuskokonaisuutta

1. Varmistetaan, että alueella on riittävästi osaavaa työvoimaa vastaamaan työmarkkinoiden tarpeisiin.
2. Edistetään kansainvälisten osaajien houkuttelua ja varmistetaan heidän sujuva kotoutuminen alueelle.
3. Panostetaan ammatilliseen koulutukseen ja täydennyskoulutukseen, jotta se vastaa paremmin työelämän vaatimuksia.
4. Rakennetaan ja kehitetään alueen työllisyyskosysteemiä tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
5. Hyödynnetään digitaalisia palveluita ja teknologioita, kuten tekoälyä, parantamaan palvelujen saatavuutta ja tehokkuutta.
6. Panostetaan nuorten työllistymiseen ja yrittäjyyteen, esimerkiksi mentorointiohjelmien ja matalan kynnyksen mahdollisuuksien kautta.
7. Toteutetaan toimenpiteitä pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.
8. Tarjotaan työnantajille selkeitä palvelukonsepteja ja tukea rekrytointiprosesseissa.
9. Lisätään oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä, jotta koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin.
10. Kehitetään asiakaslähtöistä toimintakulttuuria, jossa asiakkaiden tarpeet ja kokemukset ovat keskiössä.
11. Tarjotaan kohdennettuja palveluja, jotka auttavat työnhakijoita työllistymään nopeasti uudelleen.
12. Vahvistetaan yhteistyötä korkeakoulujen ja työnantajien välillä, jotta opiskelijat voivat työllistyä sujuvasti valmistumisen jälkeen.
13. Toteutetaan toimenpiteitä pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi, kuten tukitoimia ja työllistymispolkuja.
14. Edistetään työvoiman liikkuvuutta alueella, jotta työvoima voi siirtyä joustavasti eri toimialojen ja työpaikkojen välillä.
15. Kehitetään yhteistyötä kuntien kanssa, jotta työllisyyspalvelut voidaan integroida paremmin muihin kunnan toimintoihin, kuten koulutukseen ja kaavoitukseen.

Miten kuvailisit muutamalla alueen työllisyyden hoidon ihannetilaa vuonna 2035 - yhteenvetoa vastauksista

Työllisyyden hoito on dynaamista ja joustavaa:

Työllisyydenhoito on ajassa elävä, nopeasti reagoiva ja asiakasta varten työskentelevä. Toiminta on ennakoivaa ja tarvelähtöistä, mukautuen joustavasti asiakkaiden tarpeisiin.

Työmarkkinat toimivat ja työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto on hyvä: Työmarkkinat ovat toimivat, ja työn vastaanottaminen on aina kannattavaa. Oikeat osaajat löytävät nopeasti oikeat työpaikat, ja työvoiman liikkuvuus on joustavaa.

Työelämä on monimuotoista ja osallistavaa: Työelämä on monimuotoista ja osallistavaa, työllistään eri-ikäisiä, eri taustoista tulevia ja kansainvälisiä osaajia. Ikäsyrjintää ei ole, ja nuorilla on hyvät valmiudet siirtyä työelämään.

Teknologiaa ja innovaatioita hyödynnetään:

Työllisyydenhoidossa hyödynnetään digitalisaatiota ja tekoälyä, tarjoten räätälöityjä palveluita ja nopeuttaen työllistymistä. Digitaaliset työkalut ja itsepalvelualustat lisäävät työnhakijoiden aktiivisuutta ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa.

Elinvoimaisuutta ja työvoiman saatavuutta turvataan ekosysteemisellä yhteistyöllä: Tiivis yhteistyö eri toimijoiden välillä, kuten elinkeinoelämä, oppilaitokset, palveluntuottajat ja julkiset työllisyyspalvelut. Yhteistyö on vahvaa ja tuloksellista, tukien alueen elinvoimaisuutta ja työvoiman saatavuutta.

Osaamisen uudistuminen perustuu elinikäiseen oppimiseen ja joustaviin urapolkuihin: Koulutus ja työelämä kulkevat saumattomasti yhdessä, tarjoten elinikäistä oppimista ja joustavia urapolkuja. Osaamisen kehittäminen ja päivittäminen on ketterää ja jatkuvaa.

Työelämä on kestävä ja työntekijät voivat hyvin:

Työhyvinvointi, työssä jaksaminen ja työn imu ovat keskiössä. Työpaikat ovat kestäviä ja tukevat työntekijöiden hyvinvointia.

Palveluissa huomioidaan paikalliset tarpeet: Alueiden erilaisuus on huomioitu, ja paikalliset palvelut vastaavat alueellisiin tarpeisiin. Kunnat tekevät vahvaa yhteistyötä oppilaitosten ja paikallisten yritysten kanssa.

Toimintakulttuuri perustuu asiakaslähtöisyyteen: Toiminta on asiakaslähtöistä, ja palvelut mukautuvat joustavasti asiakkaiden tarpeisiin. Asiakaskokemus ja vaikuttavuus ovat keskeisiä mittareita.

Alueella on korkea työllisyysaste ja osaavan työvoiman saatavuus on turvattu: Alueella on korkea työllisyysaste, ja osaavan työvoiman saatavuus on turvattu kaikilla keskeisillä toimialoilla. Työllisyyspalvelut ovat helposti saavutettavissa ja integroituneet saumattomasti muiden palvelujen kanssa.

Muita kommentteja tai näkemyksiä Tampereen seudun työllisyysstrategian laadintaan

”Aitoa ja pitkäjänteistä yhteistyötä keskeisten sidosryhmien kanssa”

”Hyvä siitä tulee!”

”Kansainvälisten osaajien houkuttelu ei ole pientä askartelua vaan edellyttää aidosti investointia toimenpiteisiin”

”Kiitos että välitätte ja teette tätä”

”Kolmas sektori tuntuu tarvitsevan tukea ja apua oman vaikuttavuutensa kehittämiseen”

”Niukkenevien resurssien tulevaisuudessa on tärkeää uskaltaa tehdä painopistevalintoja sekä toimialojen että esim. työnhakijasegmenttien osalta”

”Ostopalveluiden käyttö lohkaisee kustannuksista suuren osan. Palveluohjauksessakin olisi hyvä tehdä laajaa yhteistyötä kuntatoimijoiden kanssa”

”Toivottavasti strategiassa näkyy myös meidän asiakkaat. Asukkaat ja yritykset, joille palveluja ensisijassa tuotamme”

”Työllisyysstrategian visio toteutuu, jos kumppanit sitoutuvat strategiaan ja pystymme keskittymään omien prosessiemme optimoinnin sijaan yhteisen asiakkaan arvontuotannon tukemiseen”

”Työllisyysstrategiaa kommentoidessa on haastavaa erottaa, milloin kommentoi työllisyys- ja milloin elinkeinostrategiaa. Nehän kytkeytyvät aivan oleellisesti toisiinsa”

”Työllisyysstrategialla ei kannata koittaa ratkaista kaikkia maailman akateemisia ongelmia. On syytä pitää myös perustehtävät kirkkaana mielessä ja muistaa kustannussäästöt”

”Valtiollista ohjausta tulee vähentää, paikallisesti haetaan omat toimintamallit”

Liite 2. Yhteenveto kuntien ja sidosryhmien edustajien haastatteluista

Mihin asioihin alueen työllisyysstrategiassa on erityisesti kiinnitettävä huomiota (tärkeimmät teemat)

Osaavan työvoiman saatavuus

- ❑ **Kansainvälisten osaajien houkuttelu ja pitovoima:** KV-osaajien rekrytointi, kotouttaminen ja alueen vastaanottokyvyn parantaminen (esim. kielikoulutus, koulutuspolut, palvelut) ovat keskeisiä. Pitovoiman vahvistaminen on yhtä tärkeää kuin houkuttelu: elinolosuhteiden, työyhteisöjen ja perheiden tukeminen.
- ❑ **Osaamista tulee jatkuvasti uudistaa työvoiman kysyntää vastaavaksi: osaamisen vahvistaminen** ei koske vain nykyisiä tarpeita, vaan myös tulevaisuutta ajatellen. Osaamisen kehittämiseen tulee luoda kannustimia ja nopeita kokeiluja.

Ratkaisut työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmiin

- ❑ **Kohtaanto-ongelman ratkaiseminen ja osaamisen kysyntälähtöinen kehittäminen:** Työvoiman osaamisen ja työnantajien tarpeiden välistä kuilua tulee kaventaa. Tämä vaatii täsmäkoulutuksia, oppilaitosyhteistyötä sekä ennakkointia työelämän tulevista tarpeista. Koulutusten tulisi perustua työpaikkojen kysyntään, ei vain opiskelijoiden kiinnostuksiin.
- ❑ **Työttömyyden ehkäiseminen:** Kasvavan työttömyyden, erityisesti sen kovan ytimen, hoitaminen ja ehkäiseminen on keskeistä. Tämä sisältää syrjäytymisen ehkäisemisen ja työttömyyden pitkittymisen estämisen.

Toimivat työmarkkinat

- ❑ **Palvelujen vaikuttavuus ja resurssitehokkuus:** Työllisyyspalvelujen tulee olla asiakaslähtöisiä, kustannustehokkaita ja vaikuttavuuteen perustuvia. Painopisteenä tulisi olla myös erityisryhmien tukeminen, ei pelkästään helpoimmin työllistyvien auttaminen.
- ❑ **Digitalisaation ja tekoälyn hyödyntäminen:** Työhaun ja palveluprosessien digitalisointi mahdollistaa tehokkuutta ja parempaa kohdentamista. Tekoäly voi auttaa osaamisen tunnistamisessa ja kohtaannon optimoimisessa.

Yhteistyön vahvistaminen ja tiedolla johtaminen

- ❑ **Ennakkointi ja tiedolla johtaminen:** Tulevien muutosten ennakkointi ja tiivis yhteistyö elinkeinoelämän kanssa ovat keskeisiä. Erityisesti pk-yritysten rooli on tärkeä huomioida. Tiedolla johtaminen auttaa kohdentamaan resursseja tehokkaasti.
- ❑ **Yhteistyön ja ekosysteemien vahvistaminen:** On luotava selkeitä, läpinäkyviä yhteistyörakenteita kuntien, oppilaitosten, TE-palvelujen, yritysten ja kolmannen sektorin kesken. Työllisyyttä tukevat palvelut eivät saa jäädä yksittäisten toimijoiden vastuulle, vaan edellyttävät koordinoitua ja yhteistä suuntaa.

Eniten mainintoja saaneita toimenpide-ehdotuskokonaisuuksia (haastattelut)

- 1. Kohtaanto-ongelman ratkaisu ja osaamistarpeiden ennakointi:** Panostetaan työelämälähtöiseen koulutukseen, osaamistarpeiden ennakointiin ja työnantajatarpeista lähtevään palvelumuotoiluun.
- 2. Osaamisen kehittäminen ja uudistaminen:** Vahvistetaan osaamista täsmäkoulutuksilla, työssäoppimisella ja koulutuksella, joka vastaa teknologisiin ja tulevaisuuden tarpeisiin - yhdessä valtion, oppilaitosten ja yritysten kanssa.
- 3. Tietopohjan ja tiedolla johtamisen kehittäminen:** Luodaan yhteinen, kattava tietopohja ja kehitetään rekisteridatan, investointien ja työvoimatarpeiden hyödyntämistä strategiseen päätöksentekoon.
- 4. Työvoiman kysyntälähtöisyyden vahvistaminen:** Siirrytään tarjontapohjaisesta ajattelusta kysyntälähtöiseen koulutukseen ja palveluihin, joissa työnantajien tarpeet ohjaavat tekemistä.
- 5. Kansainvälisen osaamisen houkuttelu ja pitovoima:** Hankitaan kv-osaajia tehokkaammin ja luodaan toimiva vastaanotto- ja kotouttamisinfrastruktuuri (mm. kielipalvelut, koulut ja nopeammat prosessit).
- 6. Yhteistyörakenteiden ja ekosysteemien vahvistaminen:** Rakennetaan konkreettinen yhteistyö koulutuksenjärjestäjien, elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja kuntien välillä - selkeillä rooleilla ja yhteisellä tavoitteella.
- 7. Välityömarkkinoiden ja vaikeasti työllistyvien tukeminen:** Tuetaan pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistymistä yksilöllisillä ratkaisuilla ja vahvistetaan yhteistyötä välityömarkkinatoimijoiden kanssa.
- 8. Nuorten pääsyn edistäminen työelämään:** Varmistetaan harjoittelu- ja ensimmäiset työpaikat opiskelijoille, estetään valmistumisen jälkeinen työttömyys ja syrjäytyminen.
- 9. Koulutusjärjestelmän kehittäminen:** Yliopistojen ja AMK:ien yhteistyötä tiivistetään. Koulutuksen painopisteitä priorisoidaan (teknologia, sote, liiketalous), huomioiden myös yksityiset kouluttajat ja syrjäalueet.
- 10. Tekoälyn ja teknologian hyödyntäminen:** Otetaan tekoäly ja automaatio käyttöön koulutuksessa ja palveluprosesseissa, edistään tehokkuutta ja uutta osaamista.
- 11. Toimiva, joustava ja rajaton palveluorganisaatio:** Rakennetaan joustava, koko työllisyysaluetta palveleva rakenne (esim. yhteiset tilat ja palvelupisteet), joka ylittää kuntarajat ja reagoi muuttuviin tarpeisiin.
- 12. Yhteinen visio ja henkilöstön sitouttaminen:** Luodaan yhteinen suunta, jossa koko organisaatio on mukana. Uuden strategian omaksuminen ja henkilöstön sitouttaminen siihen on tärkeää. Kyvykkyyksien tunnistaminen ja kehittäminen ovat avainasemassa strategian toteutuksessa

Yhteenveto kysymyksestä: Missä teemoissa ja miten voitte omalla toiminnallanne tukea jatkossa alueen työllisyyden ja elinvoiman kehitystä? (haastattelut)

1. Osaamisen kehittäminen ja jatkuva oppiminen

Tarjotaan työelämälähtöistä, kysyntäperusteista ja joustavaa koulutusta, mukaan lukien osatutkinnot ja oppisopimus.

Tuetaan aikuiskoulutusta, ammatinvaihtoa ja osaamisen uusintamista.

Korostetaan tutkintojen sisäistä kehittämistä vastaamaan työelämän tarpeita.

2. Kohtaannon parantaminen ja työvoiman liikkumisen tukeminen

Yhdistetään koulutus ja työnantajatarpeet tiiviimmin

Kehitetään työnhakijoiden työelämävalmiuksia ja -motivaatiota myös matalan kynnyksen palveluilla.

Tuetaan harjoittelu- ja työssäoppimisjaksoja, erityisesti nuorille ja kv-opiskelijoille.

3. Kansainvälisen osaamisen ja työvoiman hyödyntäminen

Kehitetään seudullista kv-työvoiman edistämisen mallia (ml. kielikoulutus, kotoutumispalvelut, perheiden tuki).

Edistetään työperäistä maahanmuuttoa ja kv-opiskelijoiden siirtymistä työelämään.

4. Työllistymisehtojen ja hankintojen hyödyntäminen

Otetaan käyttöön työllistämisehtoja kunnallisissa hankinnoissa tehokkaammin.

Nostetaan esiin palveluostojen vaikuttavuus - ei osteta pelkkää palvelua, vaan työllistymistuloksia.

5. Datan ja ennakkoinnin hyödyntäminen

Käytetään osaamistarveselvityksiä, työvoimabarometreja ja muuta seurantatietoa palveluiden suuntaamiseen.

Kehitetään alueellista tiedolla johtamista, mm. Business Tampereen ja Kauppakamarin yhteistyössä.

6. Ekosysteeminen ja poikkisektoraalinen yhteistyö

Rakennetaan yhteisiä toimintamalleja oppilaitosten, työllisyyspalvelujen, yritysten ja 3. sektorin välillä.

Ekosysteemisopimuksia hyödynnetään startup- ja innovaatiokehityksessä.

7. Hyvinvointialueiden ja sote-toimijoiden roolin vahvistaminen

Edistetään osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymistä yhteistyössä soten kanssa.

Tarjotaan tukea työkyvyn ja mielenterveyden vahvistamiseen järjestöjen ja sote-palvelujen kautta.

8. Palveluiden uudistaminen ja integrointi

Kehitetään uusia palvelumalleja, kuten muutostuomistomalli ja kohdesalkkumalli strategian toimeenpanoon.

Tuetaan asiakaspalvelun integrointia sote- ja työllisyyspalveluissa.

9. Kaupunkiseudun elinvoiman tukeminen

Vahvistetaan liikenne- ja asumisratkaisuja, jotka tukevat työllisyyttä (esim. sinivihreä strategia).

Kehitetään älykaupunkiratkaisuja elinvoiman ja työllisyyden tueksi.

10. Työllisyyttä edistävän päätöksenteon vahvistaminen

Lisätään vaikuttavuus- ja kustannustehokkuusajattelua päätöksenteossa.

Tuetaan verkostojen rakentamista, tiedon jakamista ja keskustelukumppanuuksia.

Kuvaile lopuksi lyhyesti, millainen on haluamasi Tampereen seudun työllisyysalue vuonna 2035

Alue on kansainvälinen ja vetovoimainen: Tampereen seutu houkuttelee osaajia ja investointeja globaalisti. Alue on kansainvälisesti merkittävä ja kehittyvä, tarjoten turvallisuutta ja kestävää infrastruktuuria.

Yhteistyö ja kumppanuudet toimivat: Tiivis yhteistyö kuntien, yritysten ja oppilaitosten välillä tukee elinkeinoelämän kasvua ja innovaatioita. Yhteistyö eri toimijoiden välillä on vahvaa ja rajat ylittävää.

Työllisyysalue on dynaaminen ja osaamisperusteinen: Elinikäinen oppiminen ja joustavat urapolut ovat arkipäivää. Työllisyyspalvelut ovat asiakaslähtöisiä, joustavia ja tehokkaita, hyödyntäen digitalisaatiota ja tekoälyä.

Tutkimus ja tuotekehitys on korkealaatuista: Korkeakoulujen panostus tutkimukseen ja tuotekehitykseen on synnyttänyt menestystarinoita eri aloilla. Yliopistojen soveltavaa osaamista hyödynnetään liiketoiminnassa.

Innovaatiot ja teknologia luovat kasvua: Alue on innovatiivinen, näkemyksellinen, jatkuvasti uudistuva ja ketterä. Tampere on tunnettu kestävän kehityksen ja korkean teknologian keskuksena.

Palvelujärjestelmät ovat vaikuttavia: Palvelujärjestelmä on läpinäkyvä ja avoin kaikille asiakkaille ja kumppaneille. Palvelut ovat kustannustehokkaita ja vaikuttavia.

Tampereen seudulla on hyvä asua ja elää: Alueella asuu hyvinvoivia ihmisiä, joilla on mielekästä tekemistä.

Alue on monimuotoinen ja osallistava: Kansainväliset osaajat integroituvat sujuvasti paikalliseen työelämään. Monimuotoisuus ja osallistavuus ovat keskiössä, ja työmarkkinat ovat avoimia kaikille.

Liite 3. AI-analyysistä alueen eri strategioiden sisällöstä

Keskeiset havainnot alueen eri toimijoiden strategioiden AI-analyysistä

Tarkastellut strategiat

- Tampereen kaupunkiseudun elinkeinostrategia, “Uuden edellä” 2026-2030
- Pirkanmaan maakuntaohjelma 2022-2025
- Pirkanmaan älykkään erikoistumisen strategia
- Seutustrategia - Vehreä metropolimme
- Tampere Welcoming City, Tampereen tulevaisuuden elinvoiman ja menestyksen mahdollistava kehitysohjelma
- Tekemisen kaupunki Tampereen strategia 2030, 24.4.2023
- (Pirkanmaan TE-palvelustrategia)
- Tampereen seudun työllisyysalueen palvelujen järjestämissuunnitelma
- Tredun strategia
- Tampereen yliopiston strategia 2030
- VAAO Valkeakosken ammattiopisto - strategia 2025
- PIRHA strategia

Tarkastellut teemat:

1. Visio
2. Muutokset joihin vastataan
3. Avainalueet (painopisteet, avainteemat)
4. Toimenpiteet
5. Läpileikkaavat teemat

Näkökulma

Mitkä asiat strategiassa korostuneet ja miten työllisyysasiat näkyvät strategiassa?

Keskeiset havainnot alueen eri toimijoiden strategioiden AI-analyysistä

Kaikkia strategioita yhdistäviä teemoja ovat: kansainvälisyys, työllisyys, teknologia ja vihreä siirtymä, hyvinvointi sekä yhteistyö ja ekosysteemit

Työllisyysalueen TE-palvelustrategia painottaa vahvasti työllisyyttä ja ekosysteemistä yhteistyötä.

Elinkeinostrategia painottaa eniten teknologiaa, vihreää siirtymää ja kansainvälisyyttä.

Tampere Welcoming City keskittyy vahvasti kansainvälisiin osaajiin ja heidän integroitumiseensa. Työllisyysnäkökulma ei erityisen korostunut.

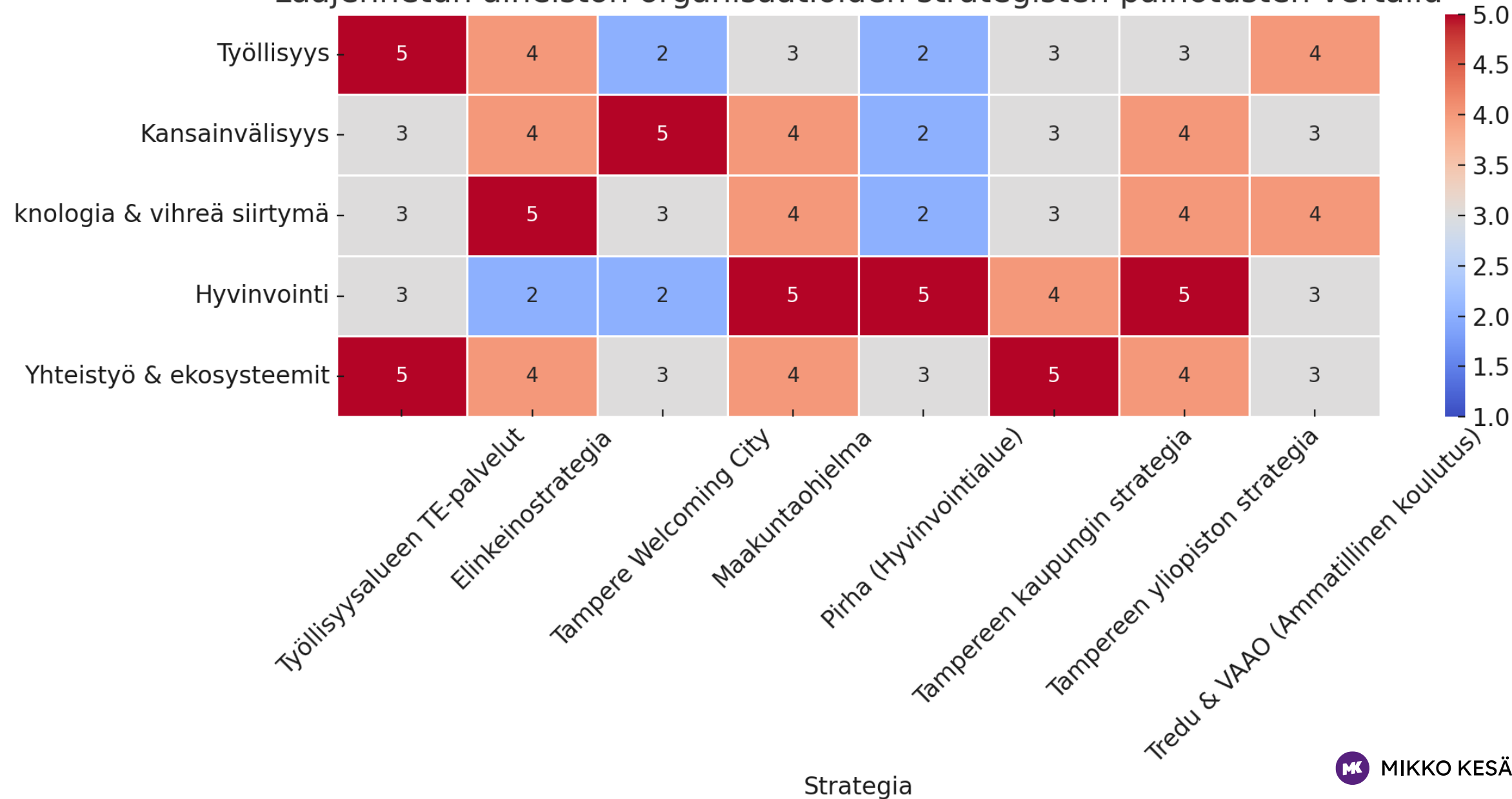
Maakuntaohjelma huomioi tasapainoisesti ja laajasti hyvinvoinnin, kansainvälisyyden ja yhteistyön.

Pirhan strategia (hyvinvointialue) korostaa ensisijaisesti hyvinvointia ja ennaltaehkäisyä, eikä juuri panosta työllisyyteen, teknologiaan tai kansainvälistymiseen.

Tampereen kaupungin strategia on vahvasti yhteistyöpainotteinen ja tukee tasaisesti eri osa-alueita.

Tampereen yliopisto ja Tredu & VAAO (ammatillinen koulutus) painottavat osaamisen kehittämistä, teknologiaa ja hyvinvointia, mutta työllisyyden suora kehittäminen on vähemmän korostunut.

Laajennetun aineiston organisaatioiden strategisten painotusten vertailu

Strategioiden painotukset työllisyyden näkökulmasta

Organisaatio	Painotus työllisyyden näkökulmasta	Eroavaisuus muihin
Työllisyysalueen TE-palvelut	TE-palveluiden järjestäminen, ennakointi, asiakaslähtöisyys, ekosysteemimalli.	Korostaa kuntien roolia palveluiden järjestämisessä ja asiakaslähtöisyyttä.
Elinkeinostrategia	Työpaikkojen ja investointien luominen kansainvälisten osaajien ja teknologiavetoisen kasvun avulla.	Lähestyy työllisyyttä elinkeinopolitiikan kautta, ei suoraan palveluiden kehittämisen kautta.
Tampere Welcoming City	Kansainvälisten osaajien houkuttelu ja pitovoima, työn ja asuinympäristön houkuttelevuus.	Keskittyy osaajien ja yritysten houkutteluun, mutta ei laajemmin työmarkkinoihin.
Maakuntaohjelma	Työllisyys osana aluekehitystä, syrjäytymisen ehkäisy ja osaamisen kehittäminen.	Painottaa sosiaalista näkökulmaa, ei suoraa työllisyyttä tai yritysten tukea.
Pirha (Hyvinvointialue)	Työllisyyden tukeminen osana hyvinvointipalveluja, erityisesti heikommassa asemassa olevien tukeminen.	Korostaa hyvinvointia ja sosiaalipalveluita enemmän kuin suoraa työllisyyden edistämistä.
Tampereen kaupungin strategia	Kaupunkikehitys ja työllisyys yhteydessä osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen.	Lähestyy työllisyyttä osallisuuden ja aluekehityksen näkökulmasta.
Tampereen yliopiston strategia	Työllisyys tutkimuksen ja osaamisen kehittämisen kautta, mutta ei suoraan operatiivista vaikutusta.	Panostaa osaamisen kehittämiseen ja akateemiseen yhteistyöhön, mutta ei työmarkkinatoimiin.
Tredu & VAAO (Ammatillinen koulutus)	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen työllistymistä tukeväksi, osaamisen päivittäminen ja työelämäyhteistyö.	Keskittyy koulutuksen kautta tapahtuvaan työllistymisen edistämiseen.

Strategioiden painotukset yhteistyön näkökulmasta

Organisaatio	Painotus yhteistyössä ja ekosysteemeissä	Eroavaisuus muihin
Työllisyysalueen TE-palvelut	Ekosysteemimalli työllisyyspalveluiden kehittämisessä ja asiakaslähtöisyydessä.	Keskittyy työmarkkinoiden ja palveluiden toimivuuteen, ei elinkeinopolitiikan näkökulmasta.
Elinkeinostrategia	Yritysekosysteemit ja innovaatiokeskittymät osana talouskasvun strategiaa.	Painottaa erityisesti yritysten ja tutkimuksen yhteistyötä, ei suoraan julkisia palveluita.
Tampere Welcoming City	Monitoimijayhteistyö kansainvälisen rekrytoinnin ja osaajien pitovoiman kehittämisessä.	Fokus erityisesti kansainvälisten osaajien ja kaupunkiorganisaatioiden yhteistyössä.
Maakuntaohjelma	Poikkisektoraalinen yhteistyö ja allianssimalli aluekehittämisen tukena.	Aluekehityksen ja elinvoiman laaja-alainen näkökulma, ekosysteemien kehittäminen eri sektoreilla.
Pirha (Hyvinvointialue)	Monitoimijamallit hyvinvointipalveluissa ja palvelujen yhteensovittaminen.	Hyvinvointipalveluiden ekosysteeminen yhteensovittaminen, ei elinkeino- tai työllisyyspainotusta.
Tampereen kaupungin strategia	Kaupunkikehityksen ekosysteemit, turvallisuus, osallisuus ja palveluiden yhteensovittaminen.	Yhteistyö kaupunkipalveluiden, osallisuuden ja kaupunkikehityksen kautta.
Tampereen yliopiston strategia	Tutkimus- ja innovaatioekosysteemit, verkostoyhteistyö kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.	Keskittyy akateemiseen tutkimusyhteistyöhön ja kansainvälisiin innovaatioverkostoihin.
Tredu & VAAO (Ammatillinen koulutus)	Yritysyhteistyö, työelämälähtöinen koulutus ja verkostomainen oppiminen.	Yhteistyö koulutus- ja työelämäverkostoissa, ei laajempaa strategista ekosysteemimallia.

Strategioiden painotukset kansainvälisyyden näkökulmasta

Organisaatio	Painotus kansainvälisyydessä	Eroavaisuus muihin
Työllisyysalueen TE-palvelut	Kansainvälisten osaajien houkuttelu työllisyyden ja osaamispalveluiden kautta.	Työllisyyspalvelut tarjoavat suoria palveluja osaajien rekrytointiin, mutta ei strategista kansainvälisyyden kehittämistä.
Elinkeinostrategia	Kansainvälinen kilpailukyky ja investointien houkuttelu yritys- ja innovaatiokeskeisesti.	Lähestyy kansainvälisyyttä pääasiassa yritys- ja investointinäkökulmasta.
Tampere Welcoming City	Keskittyy täysin kansainvälisiin osaajiin ja heidän pitovoimaan sekä kaupungin kansainvälistymiseen.	Painottaa erityisesti kansainvälisten osaajien houkuttelua ja heidän kotoutumistaan.
Maakuntaohjelma	Nostaa kansainvälisyyden laajasti esiin osaamisen, yritysten ja tutkimuksen kehittämisessä.	Sisältää kansainvälisyyden laaja-alaisesti taloudesta, koulutuksesta ja aluekehityksestä käsin.
Pirha (Hyvinvointialue)	Keskittyy kotoutumiseen ja palveluiden saavutettavuuteen maahanmuuttajille.	Fokus on kotouttamisessa ja palveluiden saavutettavuudessa, ei laajemmassa kansainvälisyysstrategiassa.
Tampereen kaupungin strategia	Tampereen vetovoima kansainvälisenä osaamisen ja opiskelun keskuksena.	Painottaa kaupungin vetovoimaa ja kaupunkikehityksen merkitystä kansainvälisten osaajien sitouttamisessa.
Tampereen yliopiston strategia	Korkeakoulujen kansainvälistyminen, tutkimusyhteistyö ja ulkomaisten opiskelijoiden sitouttaminen.	Lähestyy kansainvälisyyttä akateemisen tutkimuksen ja koulutuksen kehittämisen näkökulmasta.
Tredu & VAAO (Ammatillinen koulutus)	Kansainvälisen osaamisen tuominen ammatilliseen koulutukseen ja työelämäyhteyksiin.	Keskittyy työelämän ja koulutuksen yhteensovittamiseen kansainvälisyyden näkökulmasta.

Strategioiden painotukset teknologian ja vihreän siirtymännäkökulmasta

Organisaatio	Painotus teknologiassa ja vihreässä siirtymässä	Eroavaisuus muihin
Työllisyysalueen TE-palvelut	Digitalisaatio tukee asiakaslähtöisiä palveluja, mutta ei pääpainopiste.	Lähestyy digitalisaatiota käytännön palveluiden tehokkuuden näkökulmasta, ei strategisena kehityksenä.
Elinkeinostrategia	Teknologia ja vihreä siirtymä ovat keskeisiä talouskasvun ja kilpailukyvyn ajureita.	Korostaa teknologian ja vihreän siirtymän roolia talouskasvun keskiössä.
Tampere Welcoming City	Teknologian hyödyntäminen kansainvälisten osaajien palveluissa ja kaupungin digitalisaatiossa.	Digitalisaatio nähdään työmarkkinoiden ja kansainvälistymisen välineenä, ei laajempa strategiana.
Maakuntaohjelma	Älykäs erikoistuminen: vihreä siirtymä, teknologinen kehitys ja digitalisaatio talouden ajureina.	Painottaa älykästä erikoistumista ja teknologian pitkän aikavälin roolia taloudessa.
Pirha (Hyvinvointialue)	Hyvinvointipalveluiden digitalisaatio ja resurssiviisaus, mutta ei laajempaa teknologiastrategiaa.	Keskittyy hyvinvointipalveluiden tehostamiseen ja ennaltaehkäisyyn, ei teknologian laajempaan kehittämiseen.
Tampereen kaupungin strategia	Älykäs kaupunkikehitys, ilmastonmuutoksen torjunta ja digitalisaatio osana kaupunkipalveluja.	Tampere profiloituu älykkään teknologian ja vihreän siirtymän kaupunkina.
Tampereen yliopiston strategia	Tutkimuksen ja koulutuksen digitalisaatio, vihreä siirtymä ja teknologia tutkimuksen painopisteinä.	Korkeakoulut panostavat teknologiavetoiseen tutkimukseen ja koulutukseen.
Tredu & VAAO (Ammatillinen koulutus)	Teknologian hyödyntäminen ammatillisessa koulutuksessa ja työelämälähtöisten taitojen kehittäminen.	Teknologian rooli ammatillisessa koulutuksessa painottuu työelämävalmiuksiin, ei strategiseen kehittämiseen.

Strategioiden painotukset hyvinvoinnin näkökulmasta

Organisaatio	Painotus hyvinvoinnissa ja sosiaalisessa näkökulmassa	Eroavaisuus muihin
Työllisyysalueen TE-palvelut	Asiakaslähtöiset palvelut ja työllisyyden tukeminen osana alueellista hyvinvointia.	Hyvinvointi liittyy ensisijaisesti palveluiden saavutettavuuteen, ei laajemmin sosiaalisiin rakenteisiin.
Elinkeinostrategia	Hyvinvointi nähdään taloudellisen menestyksen osatekijänä, mutta ei suoraan strateginen painopiste.	Painottaa yritysvetoista kehitystä, ei laajasti hyvinvointia tai sosiaalista tasa-arvoa.
Tampere Welcoming City	Korostaa kaupungin elämänlaatua ja yhteisöllisyyttä kansainvälisten osaajien näkökulmasta.	Keskittyy enemmän kaupungin kansainvälistymiseen ja yhteisöllisyyden rakentamiseen kuin sosiaalipolitiikkaan.
Maakuntaohjelma	Sosiaalinen näkökulma korostuu osana aluekehitystä, syrjäytymisen ehkäisyä ja osallisuutta.	Maakunnan kehityksessä hyvinvointi liittyy erityisesti syrjäytymisen ehkäisyyn ja sosiaaliseen osallisuuteen.
Pirha (Hyvinvointialue)	Hyvinvointipalveluiden järjestäminen ja ennaltaehkäisevä työ keskiössä.	Koko strategia perustuu hyvinvointipalveluihin ja ennaltaehkäisevään työhön.
Tampereen kaupungin strategia	Yhdenvertaisuus, osallisuus ja turvallisuus kaupungin strategian keskiössä.	Lähestyy hyvinvointia yhteisöllisyyden, turvallisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.
Tampereen yliopiston strategia	Tutkimuksen ja koulutuksen rooli hyvinvoinnin tukemisessa ja yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa.	Painottaa tutkimuspohjaista lähestymistapaa hyvinvointiin, mutta ei tarjoa suoria palveluja.
Tredu & VAAO (Ammatillinen koulutus)	Opiskelijoiden hyvinvointi ja elinikäinen oppiminen tukevat sosiaalista kestävyyttä.	Koulutuksen kautta tapahtuva hyvinvoinnin tukeminen, mutta ei suoraan palveluiden kehittämistä.

Liite 4. Tampereen työllisyysalueen tilannekuvan tausta-analyysi

Tausta-analyysin sisältö

Tausta-analyysin tavoitteena on muodostaa ajantasainen kuva Tampereen työllisyysalueen ja työllisyysalueen kuntien demografisen kehityksen toteutuneesta ja tulevasta kehityksestä sekä työllisyyden ja työttömyyden tilasta. Keskeisenä tavoitteena on myös tunnistaa alueen sisäisten erojen rakennetta. Analyysi perustuu ensisijaisesti eri tilastolähteiden analyysiin.

Tausta-analyysin perusteella on muodostettu tulkintoja ja johtopäätöksiä alueen tulevan kehityksen kannalta relevanteista muutostekijöistä ja näiden vaikutuksista, huomioiden myös alueen sisäisten erojen vaikutukset.

Analyysi jakautuu kolmeen lukuun, jossa kahdessa ensimmäisessä on tarkasteltu aluetta eri tilastojen valossa. Kolmannes luku muodostuu johtopäätöksistä.

SISÄLTÖ

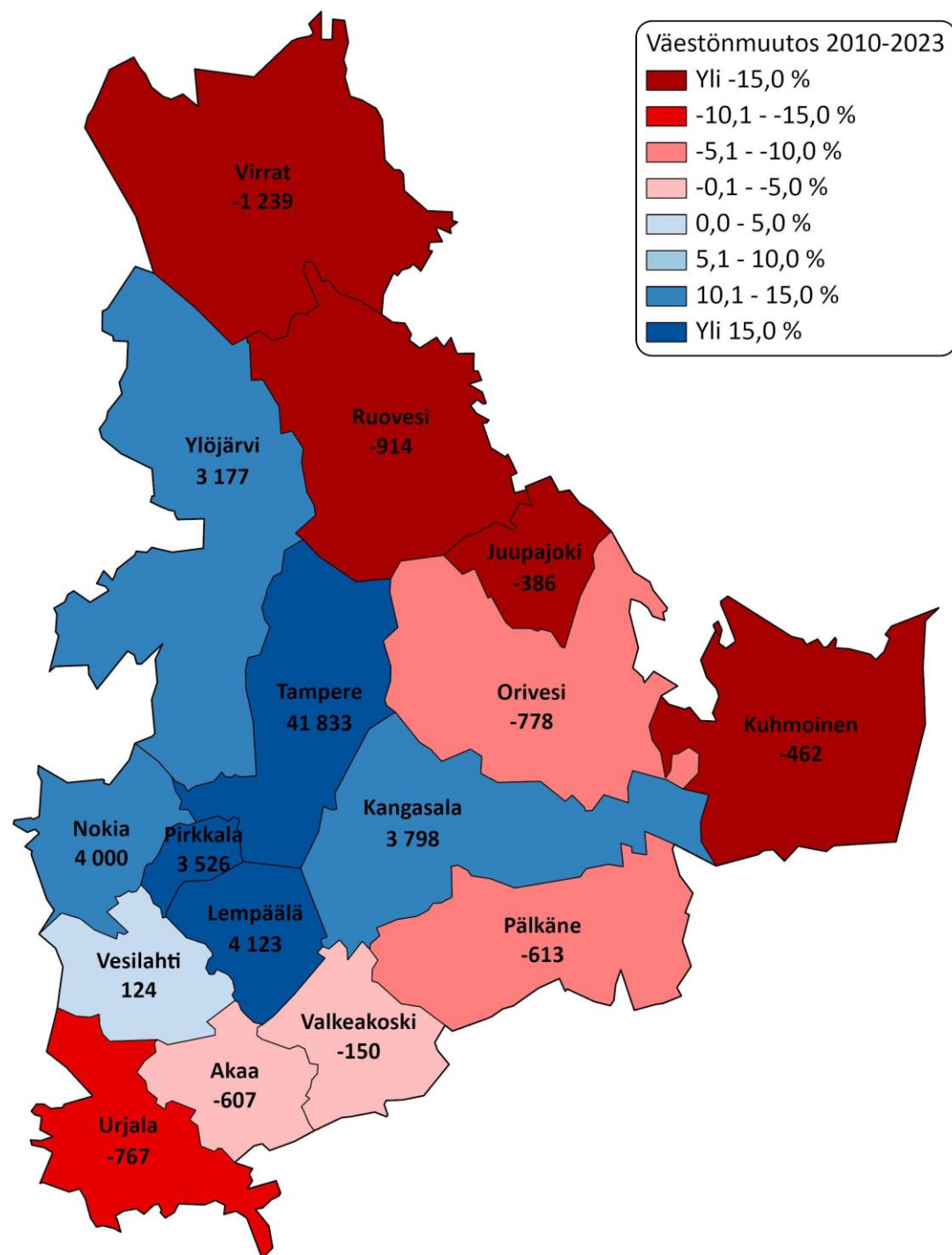
1. Demografinen kehitys
2. Työllisyys ja työttömyys
3. Johtopäätökset ja tulkinnat

1. Demografinen kehitys

Työllisyysalueen väestöpohjan kehitys

Kartassa on kuvattu Tampereen työllisyysalueen kunnittaista väestönkehitystä vuosien 2010-2023 aikana.

- **Tampereen työllisyysalue on yksi maan nopeimmin kasvavista.** Alueen väestö kasvoi lähes 55 000 henkilöllä vuosien 2010-2023 aikana (13,5 prosentilla. **Kasvu on kuitenkin erittäin epätasaista.**
 - **Tampereen kaupungin väestönkasvu on määrällisesti pääkaupunkiseudun jälkeen suurinta**, ja myös kaupungin suhteellinen kehitys oli huomattavan nopeaa. Kaupungin kasvutahti on ollut erittäin nopeaa erityisesti 2010-luvun lopussa ja 2020-luvulla.
 - Väestö kasvaa voimakkaasti myös ”Tampereen ydinkaupunkiseudulla”: Lempäälässä, Kangasalalla, Nokialla, Pirkkalassa ja Ylöjärvellä. Näiden kuntien määrällinen kasvu on kohtuullista, mutta suhteellinen kasvu on lähellä Tampereen kasvua. Näissä kunnissa kasvutahtia säätelee etenkin asuntotuotanto.
 - **Muulla työllisyysalueella väestönkehitys on pääsääntöisesti negatiivista.** Etelä-Pirkanmaalla väestönkehitys on Akaalla ja Valkeakoskella vielä hillittyä. Etenkin Ylä-Pirkanmaan kunnissa väestö vähenee erittäin voimakkaasti.
- **Kehityksen seurauksena työllisyysalueen painopiste on siirtymässä vuosi vuodelta kohti Tampereen keskustaajaman kuntia.** Kehityksen erot heijastelevat ikärakenteen ja vetovoiman suuria aluetason eroja.

Väestönkehitys osatekijöittäin

Taulukossa on kuvattu Tampereen työllisyysalueen väestönkehityksen osatekijöitä vuosien 2010-2024 aikana. Väestönkehityksen osatekijät muodostavat alueen väestön kasvun (tai laskun).

- **Tampereen työllisyysalue on yksi maan nopeimmin kasvavista työllisyysalueista.** Alueen väestönkasvu nojaa käytännössä täysin muuttoliikkeeseen. Työllisyysalue saa valtavaa muuttovoittoa etenkin maan sisäisestä muuttoliikkeestä.
 - Työllisyysalueen muuttovoitot perustuvat etenkin Tampereen kaupungin muuttovoittoihin. Lisäksi Tampereen naapurikunnat saavat muuttovoittoa, mutta nämä muuttovoitot perustuvat Tampereelta tuleviin muuttajiin.
 - Tampereen ydinkaupunkiseudun ulkopuolella väestöä taas vähentävät kohtuulliset muuttotappiot maan sisäisessä muuttoliikkeessä, etenkin Tampereelle.
- **2020-luvulla työllisyysalueen väestönkehitys on alkanut nojata aiempaa vahvemmin maahanmuuttoon.** Maahanmuutto on muodostanut vuosien 2023 ja 2024 aikana jo lähes enemmistön alueen väestönlisäyksestä.
 - **Myös muuttovoitot ulkomailta ovat etenkin Tampereen muuttovoittoja.** Tampereen lisäksi lähinnä Valkeakoski saa merkityksellisiä muuttovoittoja ulkomailta.
- **Luonnollinen väestönlisäys** (syntyneet – kuolleet) kasvatti alueen väestöä vielä 2010-luvun alussa, mutta 2020-luvulla kuolleiden määrä on ollut syntyneitä suurempi. Tämän seurauksena kaiken alueen kasvun täytyy tulla muuttoliikkeen muodossa.

Väestönkehitys osatekijöittäin 2010-2024*	Luonnollinen väestönlisäys 2010-2024*	Kuntien välinen nettomuutto 2010-2024*	Nettomaahanmuutto 2010-2024*	Yhteensä
Akaa	-470	-355	+343	-482
Juupajoki	-171	-298	+20	-449
Kangasala	+1 036	+3 039	+405	+4 480
Kuhmoinen	-583	-6	+36	-553
Lempäälä	+1 774	+2 681	+202	+4 657
Nokia	+635	+3 640	+538	+4 813
Orivesi	-764	-88	+90	-762
Pirkkala	+1 568	+2 651	+313	+4 532
Pälkäne	-669	-332	+230	-771
Ruovesi	-812	-553	+293	-1 072
Tampere	+4 800	+28 293	+15 873	+48 966
Urjala	-654	-349	+139	-864
Valkeakoski	-1 139	-26	+1 388	+223
Vesilahti	+33	+100	+10	+143
Virrat	-1 056	-565	+189	-1 432
Ylöjärvi	+2 133	+1 059	+302	+3 494
Työllisyysalue	+5 661	+38 891	+20 371	+64 923

*Ennakkotieto Lähde: Tilastokeskus, StatFin; muuttoliike

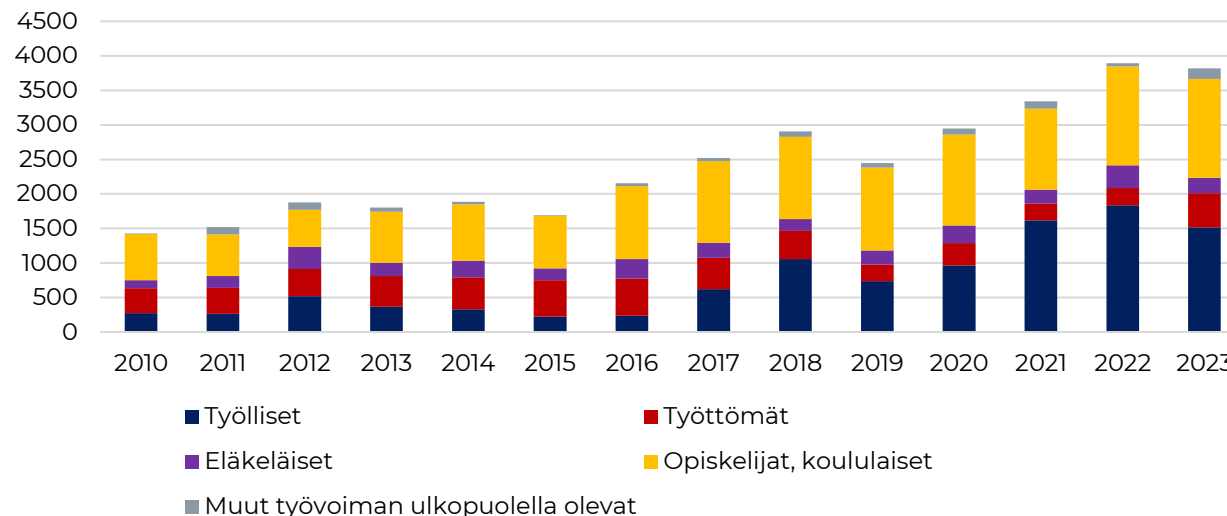

Muuttoliike toiminnan mukaan

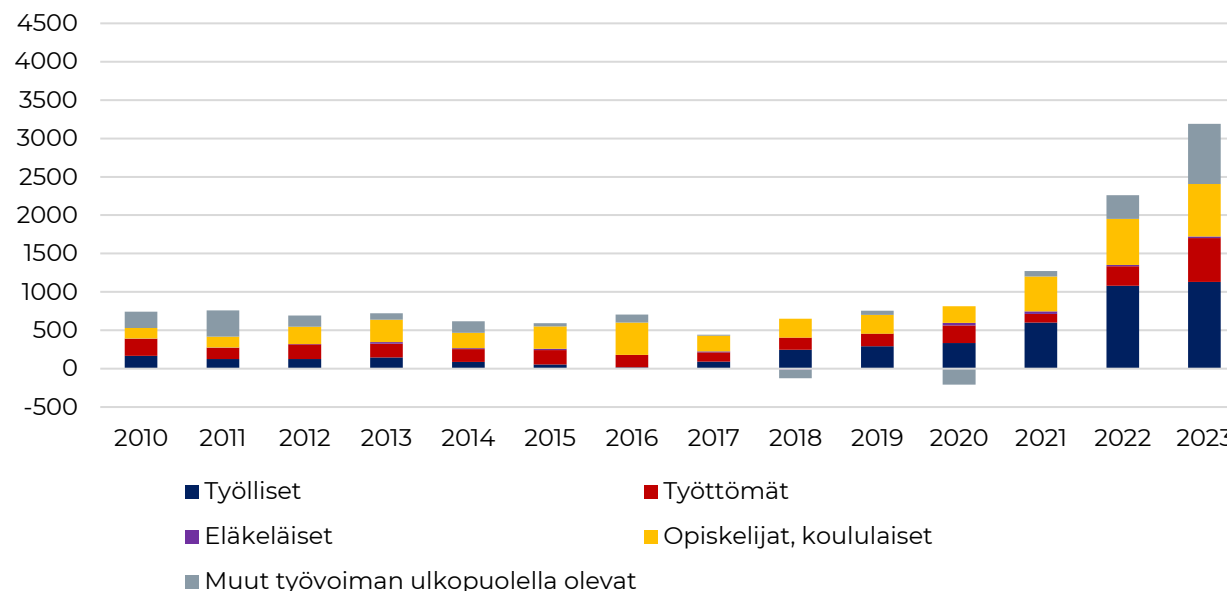
Kuvioissa on tarkasteltu Tampereen työllisyysalueen kuntien välistä nettomuuttoa ja nettomaahanmuuttoa toiminnan mukaan vuosien 2010-2023 aikana. Toiminnallinen asema perustuu vuoden lopun tilanteeseen.

- **Maan sisältä Tampereen työllisyysalue saa muuttovoittoa lähinnä opiskelijoista ja työllisistä.** Muuttovoitot molemmista ryhmistä ovat huomattavan suuria.
 - Esimerkiksi 2020-luvulla alue sai työllisistä 6 000 henkilöä muuttovoittoa ja opiskelijoista 5 900 henkilöä muuttovoittoa.
 - Alueen sisällä Tampere saa suurta muuttovoittoa etenkin opiskelijoista, mutta myös 2020-luvulla työllisistä. Tampere saa merkittäviä muuttovoittoja myös työttömistä. Tampereen kehyskunnat saavat muuttovoittoja lähinnä työllisistä, muu työllisyysalue ei taas saa merkittäviä muuttovoittoja mistään ryhmästä (Akaa ja Valkeakoski hieman työllisistä).
- **Muuttovoitot ulkomailta ovat kasvaneet 2020-luvulla voimakkaasti työllisyysalueella.** Tällä on huomionarvoinen vaikutus alueen työllisyyden kannalta, sillä kansainvälisen muuttoliikkeen rakenne poikkeaa toiminnan mukaan maan sisäisestä muuttoliikkeestä.
 - **Työllisyysalue sai muuttovoittoja ulkomailta etenkin työllisistä** (3 000 henkilöä vuosina 2020-2023), **opiskelijoista** (2 000 henkilöä), **mutta myös työttömistä ja työvoiman ulkopuolisista** (2 100 henkilöä). **Työttömien ja työvoiman ulkopuolisten painoarvo on huomattavasti maan sisäistä muuttoliikettä suurempi.**

Kuntien välinen nettomuutto 2010-2023
(yli 15-vuotiaat)

Nettomaahanmuutto 2010-2023 (yli 15-vuotiaat)

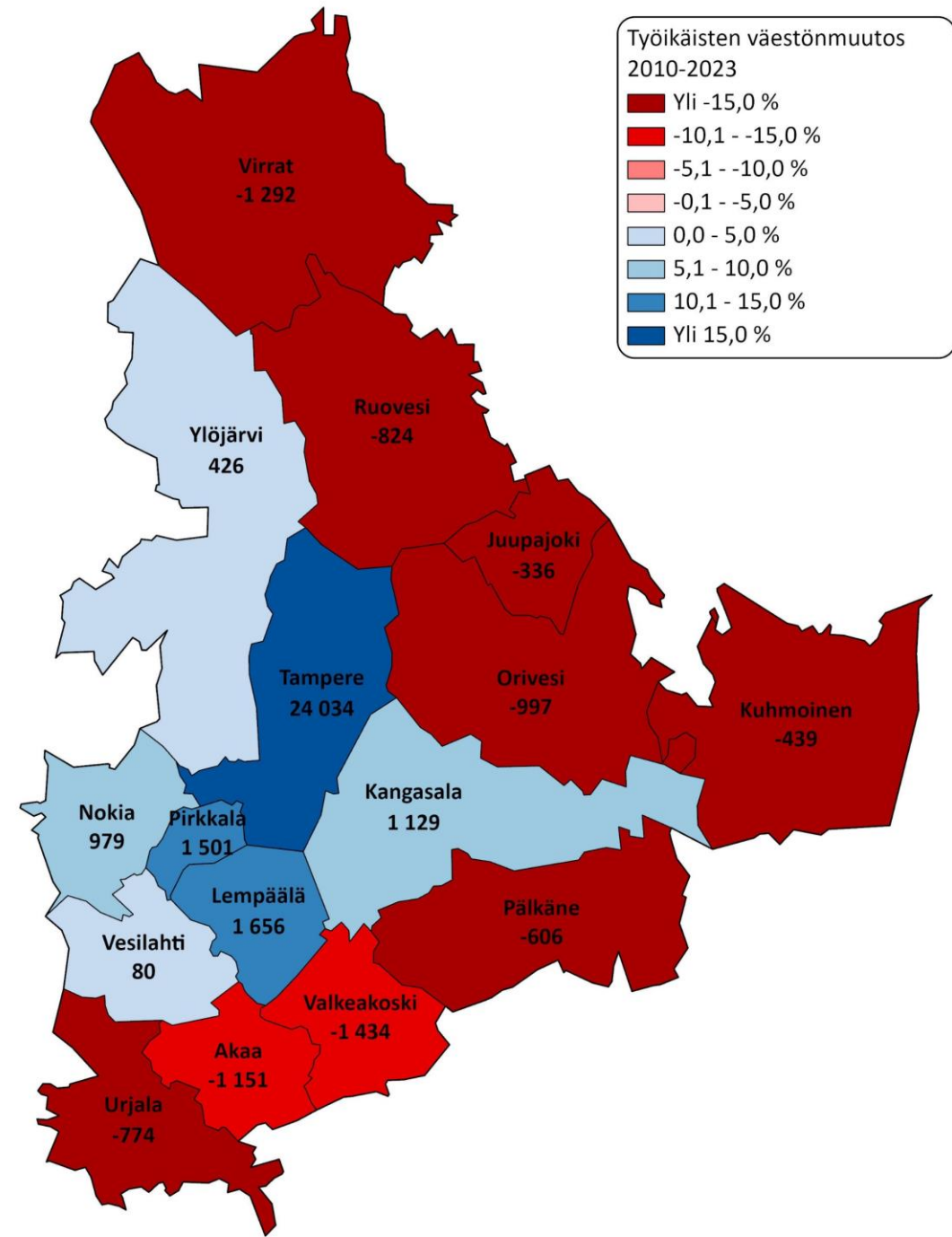

Työikäisen väestön toteutunut kehitys

Kartassa on kuvattu Tampereen työllisyysalueen kunnittaista työikäisen väestön (20-64-vuotiaat) kehitystä vuosien 2010-2023 aikana.

- **Tampereen työllisyysalueen työikäinen väestö kasvoi 22 000 henkilöllä vuosien 2010-2023 aikana eli 8,5 prosentilla.** Kasvu oli jossain määrin koko väestönkasvua hitaampaa eläköityneiden ikäluokkien suuren koon vuoksi.
- **Työikäisen väestön kehitys oli työllisyysalueella äärimmäisen polarisoitunutta.** Työikäinen väestö kasvoi erittäin voimakkaasti Tampereella ja suhteellisen vahvasti Tampereen lähikunnissa. Sen sijaan Tampereen työllisyysalueen muissa kunnissa työikäinen väestö on vähentynyt hyvin voimakkaasti.
 - **Etelä-Pirkanmaalla työikäinen väestö väheni kohtuullisen nopeasti,** lähinnä eläkeikään siirtyneiden suurten ikäkohorttien vaikutuksesta. Akaan ja Valkeakosken kehitys on kuitenkin muuta Tampereen ydinseudun ulkopuolista maakuntaa vahvempaa.
 - **Muun työllisyysalueen kunnissa työikäinen väestö on vähentynyt erittäin nopeasti, jopa yli prosentin vuositahtia.** Näiden kuntien kehitys ei juuri poikkea keskimääräisestä suomalaisesta maaseutukunnasta. Nopeaa supistumista selittää eläkeikään siirtyneiden kohorttien lisäksi suuret muuttotappiot maan sisäisessä muuttoliikkeessä.
- Kehityksen seurauksena yhä suurempi osa työllisyysalueen työikäisestä väestöstä asuu Tampereen keskustaaajamassa. **Etenkin alueen reuna-alueiden kunnissa työikäisten määrä vähenee kroonisesti:** ilman merkityksellistä muutosta näiden kuntien toimintaympäristössä, supistuminen jatkuu myös tulevaisuudessa.

Lähde: Tilastokeskus, StatFin; väestörakenne

Työikäisen väestön kehitys kieliryhmittäin

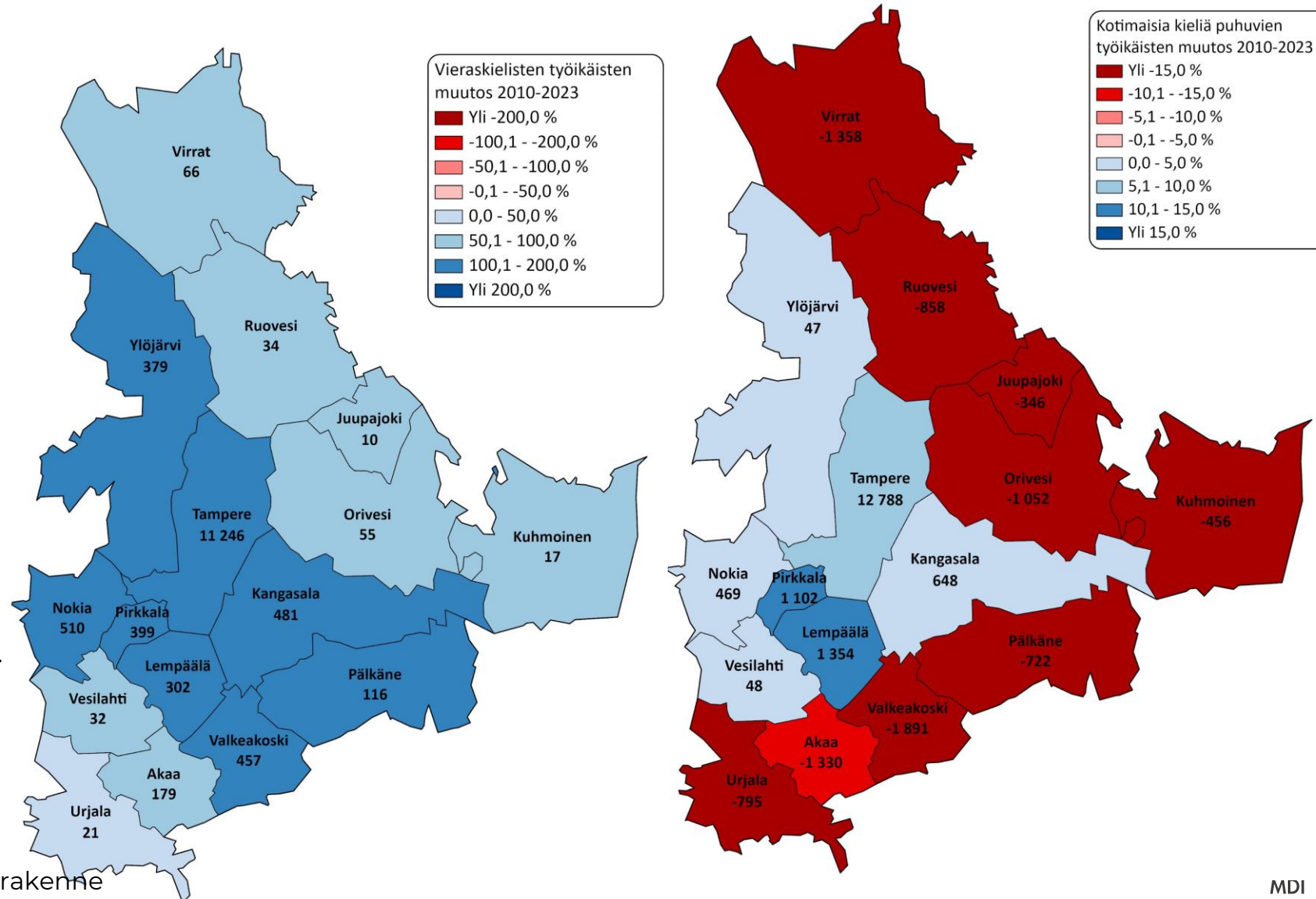
Kartassa on kuvattu Tampereen työllisyysalueen työikäisen väestön kehitystä kieliryhmittäin (kotimaiset ja vieraskieliset).

- Kotimaisiin kieliryhmiin kuuluvien työikäisten määrä kasvoi työllisyysalueella vain 7 650 henkilöllä vuosien 2010-2023 aikana.** Kasvua hillitsi suuri eläköityneiden määrä suhteessa työikään siirtyneiden ikäryhmien kokoon.

→ Kotimaisiin kieliryhmiin kuuluvien työikäisten määrä kasvoi merkityksellisesti lähinnä Tampereella, Lempäälässä ja Pirkkalassa. Etenkin alueen pienemmissä kunnissa ryhmä supistui voimakkaasti.

- Vieraskielisten (muut kuin suomen, ruotsin tai saamen kieliset) työikäisten määrä kasvoi noin 14 000 henkilöllä** eli lähes kaksinkertaisesti suhteessa kotimaisiin kieliryhmiin. Kasvua ruokkii maahanmuutto, mutta myös vieraskielisten nuori ikärakenne.

→ **Vieraskielisten työikäisten määrä kasvoi kaikissa alueen kunnissa.** Merkityksellinen kasvu rajautuu kuitenkin Tampereen seutuun sekä Valkeakosken kaupunkiin.

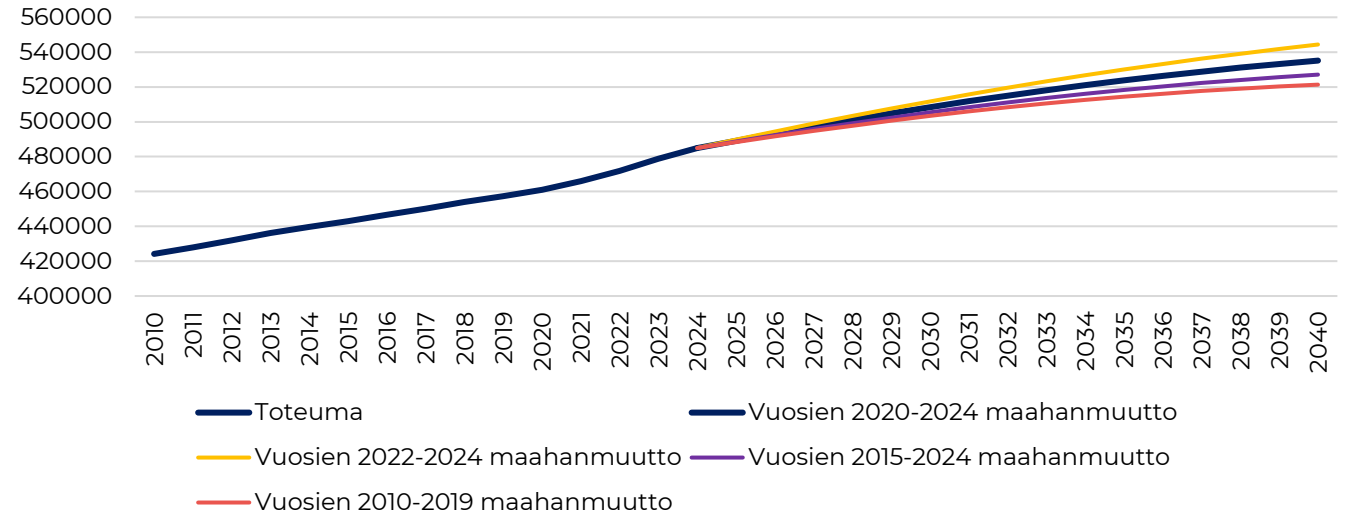

Väestön ennakoitu muutos

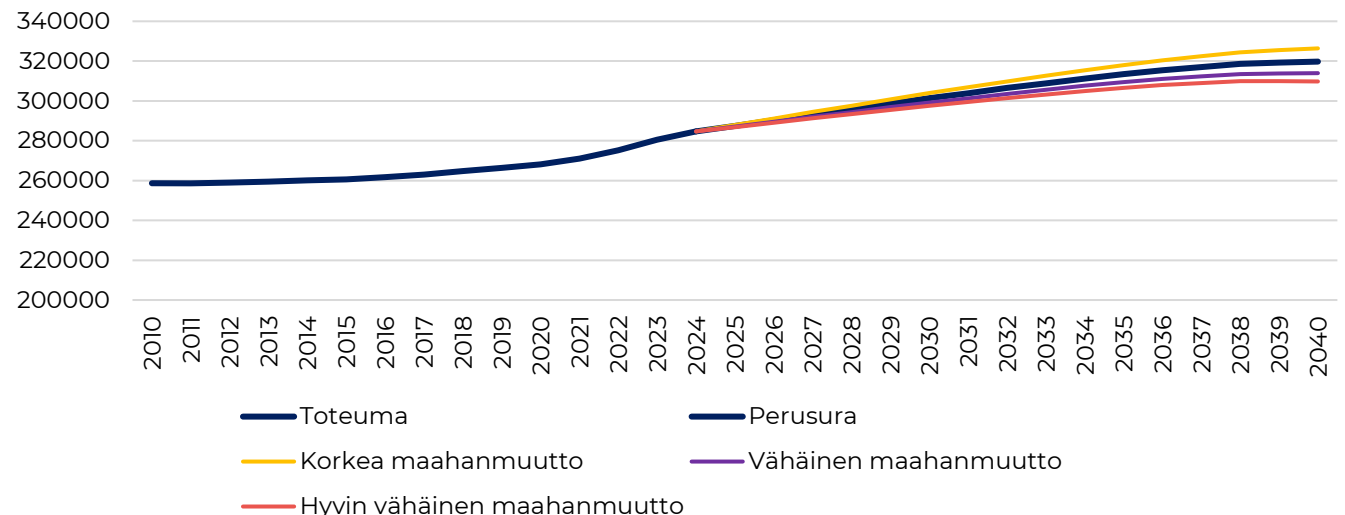
Kuvioissa on tarkasteltu Tampereen työllisyysalueen tulevaa väestön ja työikäisen väestön kehitystä neljässä skenaariossa vuosien 2010-2040 aikana.

- **Skenaarioita erottaa oletettava maahanmuutossa.** Maahanmuutto on etenkin työikäisen väestön kehityksen kannalta sekä tärkein että epävarmin väestönkehityksen osatekijä. Maahanmuutto voi mahdollistaa alueella nopean väestönkasvun, kun taas maan sisäiseen muuttoliikkeen perustuvassa kasvussa suurten kaupunkiseutujen ulkopuolella nopeasti pienentyvät ikäluokat vähentävät kasvupotentiaalia.
- **Tarkastelu pohjautuu MDI:n väestöennusteen neljään eri skenaarioon.** Tilastokeskuksen ennustetta ei olla käytetty tässä tilannekuvassa, sillä tämä ei mahdollista kieliryhmittäisen kehityksen tarkastelua. Tampereen kaupunkiseudun omaa väestöennustetta ei ole käytetty, sillä tämä ei ole yhteensopiva muun työllisyysalueen kehityksen kanssa (ks. johtopäätökset tarkemmin).
- **Maahanmuuton tasosta riippuen alueen väestö kasvaa 36 000 – 59 000 henkilöllä.** Maahanmuutto tason vaikutus kasvutahtiin onkin erittäin suuri; mutta hillityimmässäkin skenaariossa alueen väestöpohja kasvaa nopeasti. **Työikäisten määrä kasvaa maahanmuuton tasosta riippuen 25 000 – 42 000 henkilöllä.**

Väestönmuutos 2010-2040, neljässä maahanmuuton skenaariossa

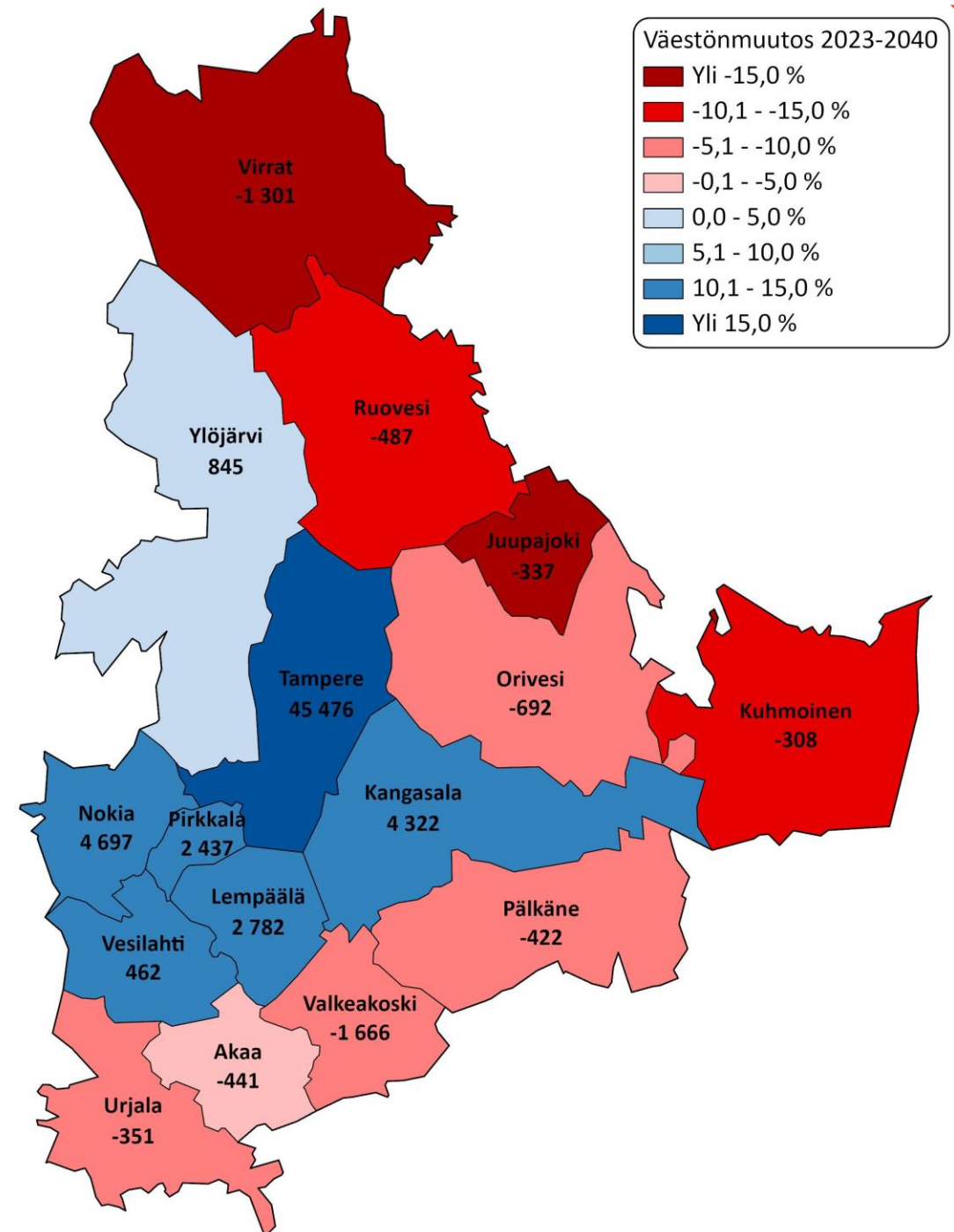
20-64-vuotiaiden väestönmuutos 2010-2040, neljässä maahanmuuton skenaariossa

Väestön ennakoitu muutos kunnittain

Kartassa on kuvattu Tampereen työllisyysalueen kunnittaista väestön (20-64-vuotiaat) vuosien 2023-2040 aikana. Luvut nojaavat kohtuullisen nettomaahanmuuton (2020-2024 keskitasoa) ennusteeseen.

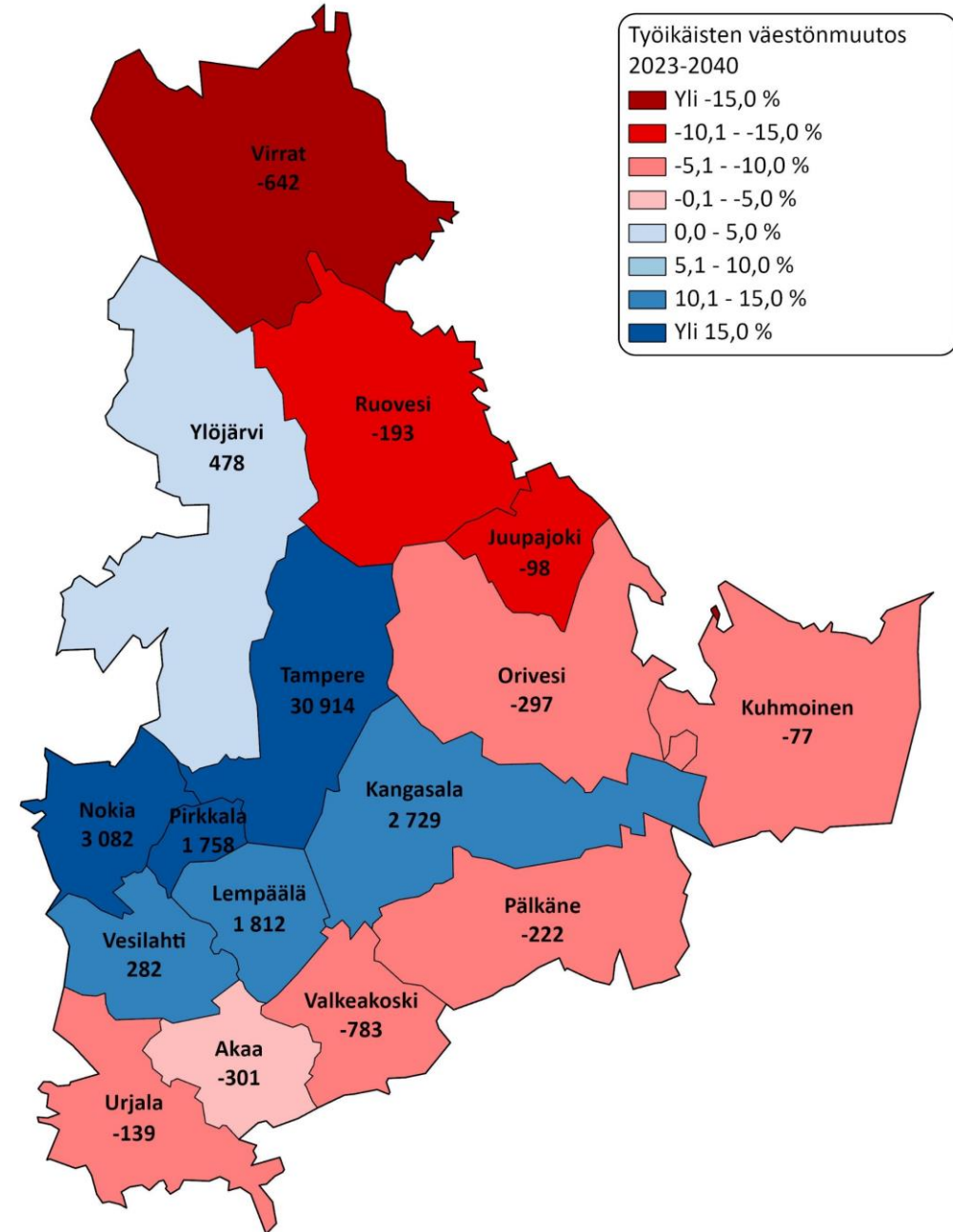
- **Työllisyysalueen ennakoitu väestönkasvu painottuu vahvasti Tampereelle.** Tampereen väestönkasvu selittää suurimman osan koko työllisyysalueen kasvusta ja kaupungin väestönkasvu on pääkaupunkiseudun jälkeen suurinta koko maassa. **Tampereen kasvu perustuu vähenemässä määrin maan sisäiseen muuttoon ja kasvavassa määrin kansainväliseen muuttoon.**
- Myös **Tampereen ydinkaupunkiseudun** väestö kasvaa ennustejakson aikana huomattavasti. Määrällinen kasvu tämän alueen kunnissa on Tamperetta hillitympää, mutta alueen yhteenlaskettu kasvu on yhä hyvin huomattavaa. Suurimmassa osassa alueen kuntia suhteellinen kasvu on voimakasta. Kasvu nojaa etenkin Tampereelta tuleviin muuttoihin.
- **Etelä-Pirkanmaan alueella väestö taas vähenee.** Akaan negatiivinen muutos on hillitty ja Valkeakosken kohtalainen, molemmissa kaupungeissa väestöä vähentää kuolleiden enemmisyys, mutta 25-44-vuotiaiden muutot Tampereen seudulta hillitsevät kehitystä.
- **Muun Tampereen seudun alueella** väestö vähenee voimakkaasti. Väestöä vähentää etenkin kuolleiden huomattavasti syntyneiden suurempi määrä, mutta heikko asema muuttoliikkeessä nopeuttaa supistumista.

Työikäisen väestön ennakoitu kehitys

Kartassa on kuvattu Tampereen työllisyysalueen kunnittaista työikäisen väestön (20-64-vuotiaat) kehitystä vuosien 2023-2040 aikana. Luvut nojaavat kohtuullisen nettomaahanmuuton (2020-2024 keskitasoa) ennusteeseen.

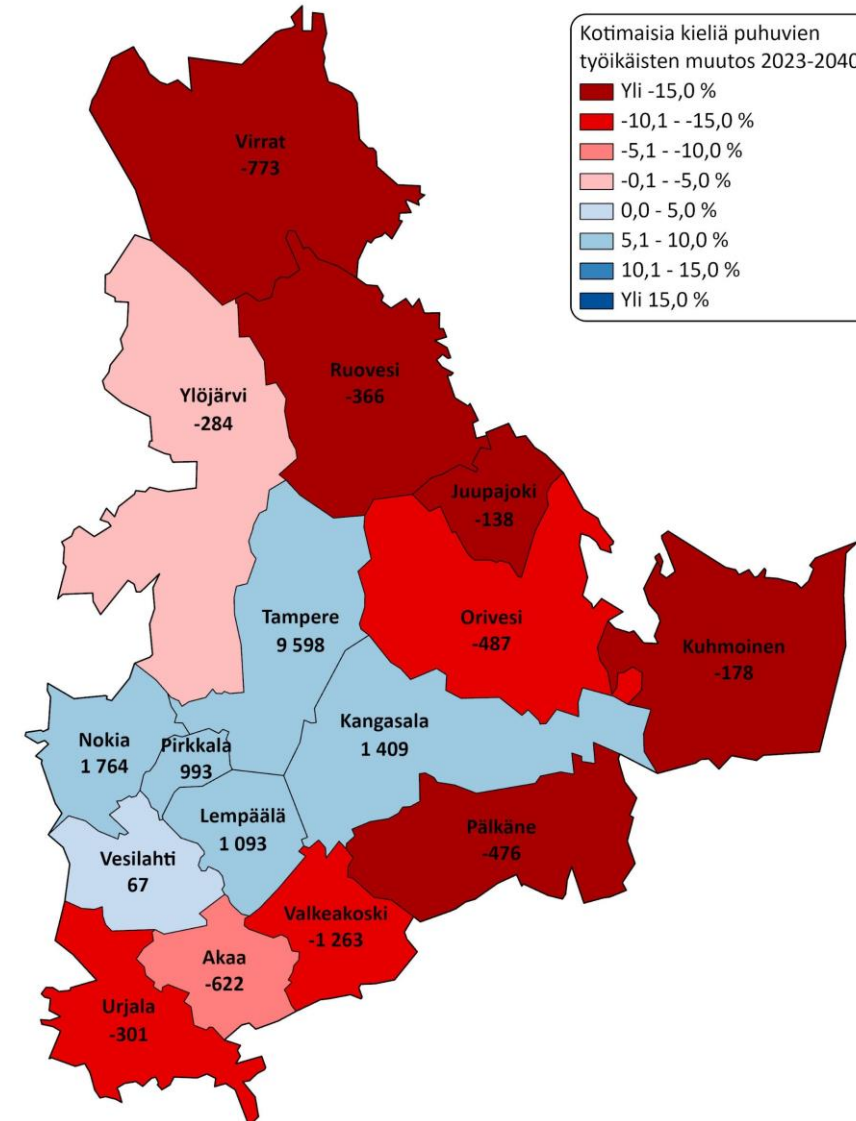
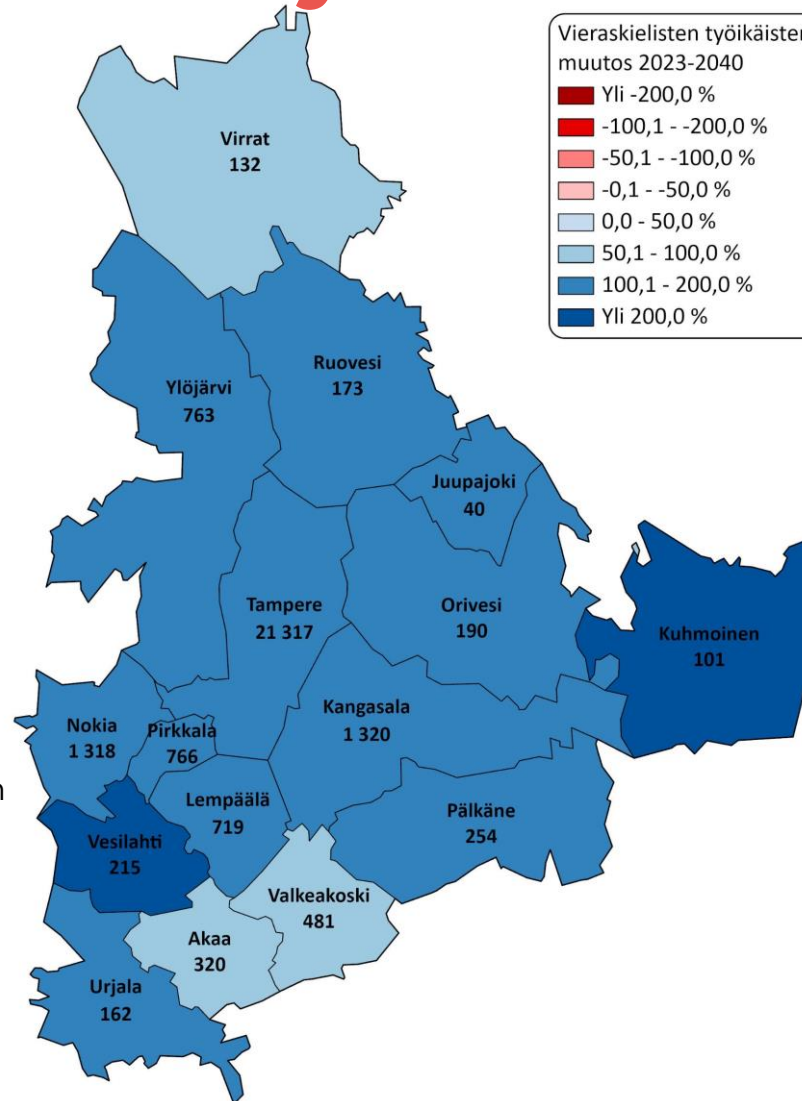
- **Työllisyysalueen sisäiset erot säilyvät tulevassa kehityksessä nykyistä vastaavina;** alueen polarisaatio jatkuu suurena, pitkälti jo olemassa olevien väestörakenteen ja vetovoiman erojen takia.
 - **Tampereen työikäinen väestö kasvaa hyvin voimakkaasti,** ja selittää suurimman osan työllisyysalueen työikäisen väestön kasvusta. Kasvu nojaa etenkin maahanmuuttoon sekä opiskelijoiden muuttoliikkeeseen muusta maasta (etenkin samalta työllisyysalueelta).
 - Tampereen ”ydinkaupunkiseudun” kehyskunnissa työikäinen väestö kasvaa myös voimakkaasti. Kasvu nojaa näissä kunnissa aiemman kehityksen tavoin Tampereelta tuleviin muuttajiin, maahanmuuton painoarvo säilyy maltillisena.
 - Tampereen ydinkaupunkiseudun ulkopuolella työikäinen väestö vähenee merkittävästi, joskin 2010-lukua hillitymmin.
- **Keskittävän kehityksen seurauksena 60 prosenttia työllisyysalueen väestöstä asuu Tampereella ja 90 prosenttia Tampereella, Nokialla, Lempäälä, Kangasalalla, Pirkkalassa ja Ylöjärvellä.** Muiden kuntien väestöllinen painoarvo laskee, mutta tästä huolimatta näissä kunnissa asuu yhä yli 35 000 työikäistä ennustejakson lopussa.

Työikäisen väestön ennakoitu kehitys kieliryhmittäin

Kartassa on kuvattu Tampereen työllisyysalueen työikäisen väestön kehitystä kieliryhmittäin (kotimaiset ja vieraskieliset).

- **Vuosien 2023-2040 aikana kotimaisiin kieliryhmiin kuuluvien työikäisten määrä kasvaa työllisyysalueella noin 10 000 henkilöllä.** Kasvua ruokkii lähinnä maan sisäinen muuttoliike.
 - Kotimaisiin kieliryhmiin kuuluvien määrä kasvaa merkityksellisesti lähinnä Tampereen ydinkaupunkiseudun kunnissa. Muulla työllisyysalueella ryhmä supistuu hyvin voimakkaasti eläkeikään siirtyvien kohorttien suuren koon ja muuttotappioiden vuoksi.
- **Vieraskielisten (muut kuin suomen, ruotsin tai saamen kieliset) työikäisten määrä kasvaa ennustejakson aikana noin 28 000 henkilöllä.** Tuleva työllisyysalueen työikäisen väestön kasvu nojaa vahvasti maahanmuuttajataustaiseen väestöön.
 - Kasvua tapahtuu kaikissa alueen kunnissa, joskin Tampereen painoarvo kasvussa on erittäin suuri.
 - **Alueen työikäisen väestön kehitys on vahvasti sidottu kasvuun;** samalla työvoiman nopeutuva kasvu tarkoittaa vieraskielisten osuuden nopeaa kasvua.

Lähde: Tilastokeskus, Väestötilastopalvelu; väestöraenne

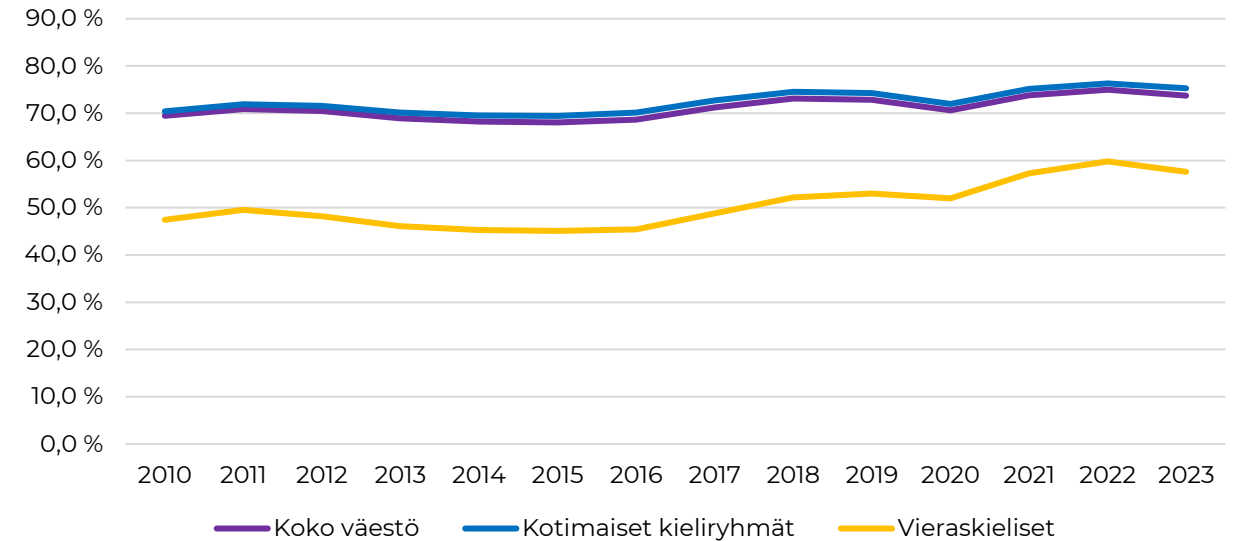
2. Työllisyys ja työttömyys

Työllisyysasteen kehitys eri ryhmissä

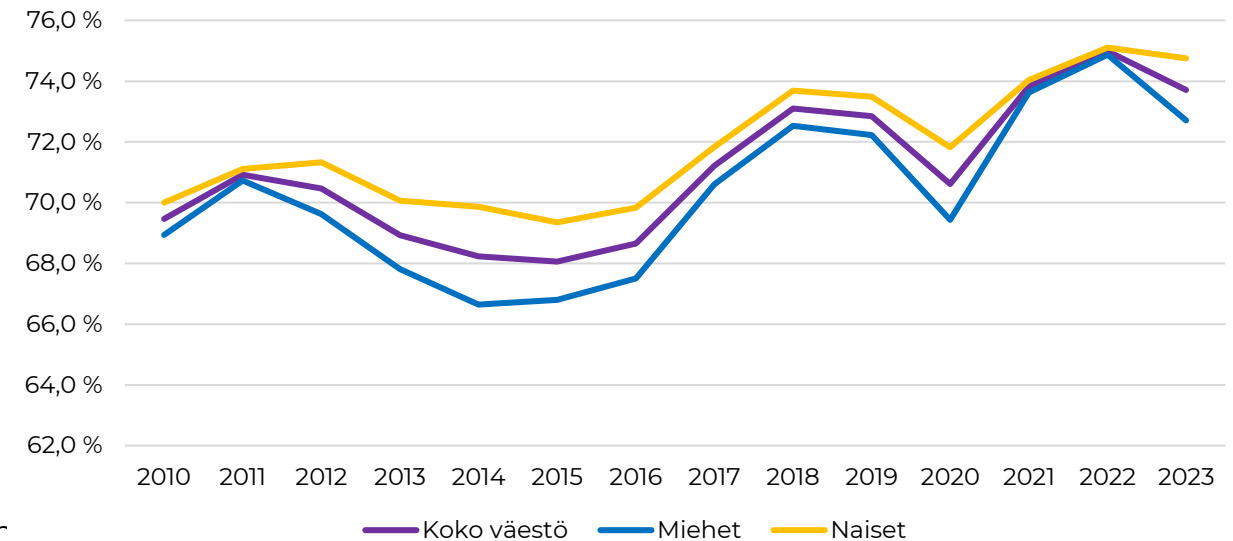
Kuviossa on tarkasteltu työllisyysalueen työllisyysastetta sekä työllisyysasteen kehitystä eri ryhmissä vuosien 2010-2023 aikana.

- **Alueen työllisyysaste on kasvanut vahvasti pitkän aikavälin trendinä,** mutta 2020-luvulla kehitys on ollut vaihtelevampaa.
- **Työllisyysaste vaihtelee voimakkaasti kieliryhmittäin.** Kotimaisissa kieliryhmissä 20-64-vuotiaiden työllisyysaste oli 75 prosenttia. **Vieraskielisten työllisyysaste on taas hyvin matala – vain 57,5 prosenttia 20-64-vuotiaista vieraskielisistä on työllisiä.**
 - Toisaalta etenkin vieraskielisten työllisyysaste on noussut merkittävästi vuosien 2010-2023 aikana, mutta ero kieliryhmien välillä on yhä erittäin suuri.
 - Vieraskielisten ryhmässä sekä positiivisten että negatiivisten muutosten vaikutus on korostunut: esim. työllisyysasteen lasku vuosien 2022-2023 välillä oli huomattavasti korostuneempaa vieraskielisten ryhmässä – tämä heijastelee etenkin työllisten ammatti- ja osaamisrakenteen eroja.
- Työllisyysasteessa on Tampereen työllisyysalueella myös maltillinen ero sukupuolittain. **Etenkin vuonna 2023 miesten työllisyysaste oli selvästi naisia matalampi,** ja työllisyysasteen lasku vuosien 2022-2023 välillä vaikutti erityisen merkittävästi miesten ryhmässä.

Työllisyysaste kieliryhmittäin 2010-2023
(työllisiä työikäisestä väestöstä)

Työllisyysaste sukupuolittain 2010-2023
(työllisiä työikäisestä väestöstä)

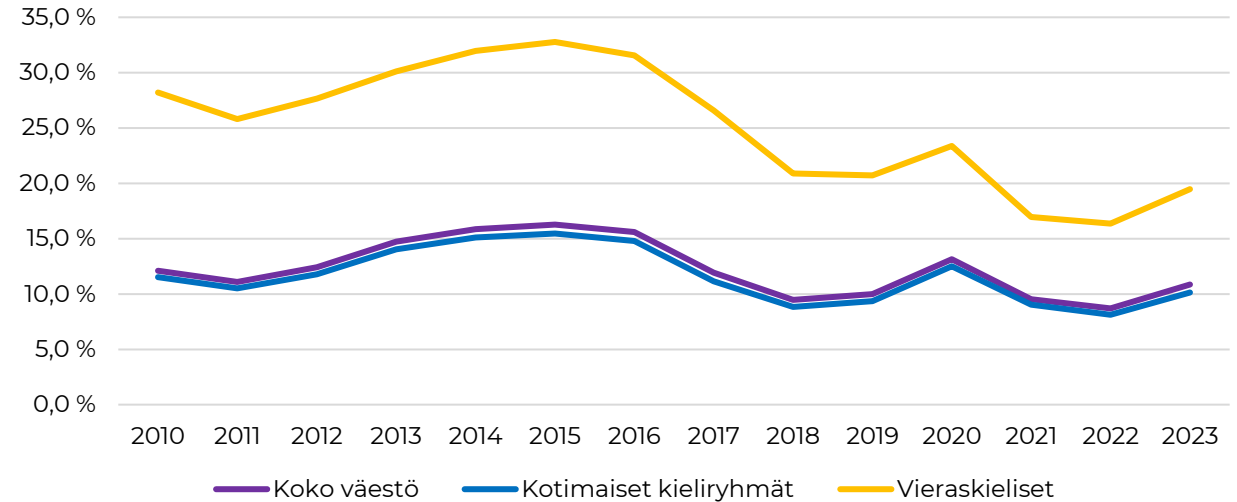

Työttömyysasteen kehitys eri ryhmissä

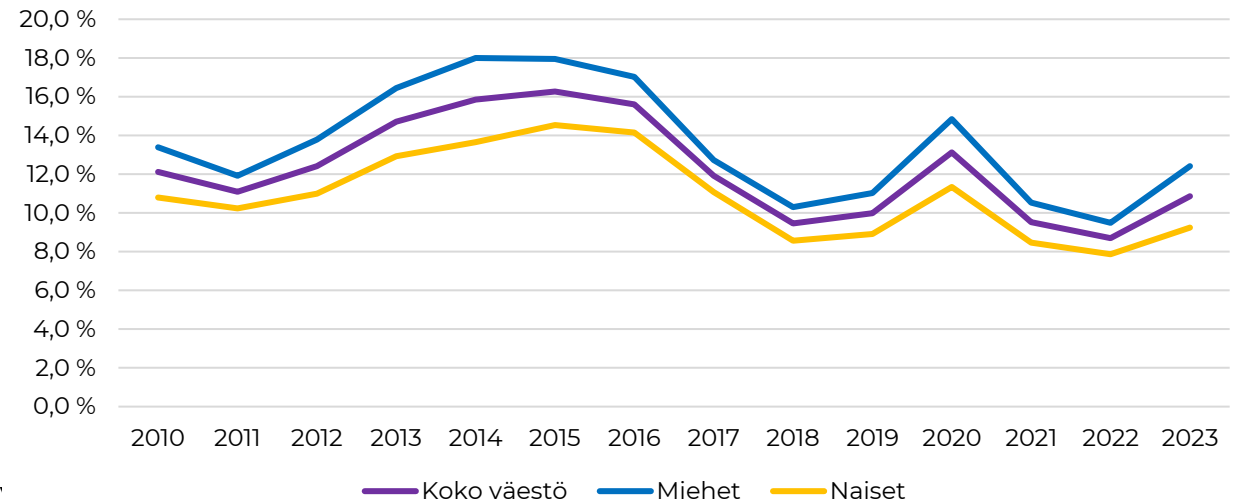
Kuviossa on tarkasteltu työttömyysastetta ja työttömyysasteen kehitystä vuosien 2010-2023 eri ryhmissä.

- **Tampereen työllisyysalueen työttömyysaste oli 10,9 prosenttia vuonna 2023.** Työttömyysasteen vaihtelu on ollut suurta suhdannevaihteluiden vaikutuksesta, mutta pitkän aikavälin trendi on ollut laskeva.
 - Kieliryhmittäin ero työttömyysasteessa on erittäin suuri. **Vieraskielisten työttömyysaste oli lähes 20 prosenttia vuonna 2023**, eli melkein kaksinkertainen verrattuna kotimaisiin kieliryhmiin. Työttömyysaste on laskenut kuitenkin huomattavasti pitkällä aikavälillä, joskin vieraskielisten ryhmässä työttömyysaste kasvaa myös nopeammin suhdanteen heikentyessä.
 - Työttömät ryhmänä ovat ”vieraskielistyneet” nopeasti kasvavan vieraskielisen väestön vaikutuksesta: alueen työttömistä noin 14 prosenttia on vieraskielisiä. Osuus tulee oletettavasti kasvamaan myös tulevaisuudessa alueen väestönkehityksen rakenteen takia.
- **Työttömyysasteessa on myös pienempi, mutta relevantti ero sukupuolittain.** Miesten työttömyysaste on merkityksellisesti korkeampi kuin naisten työllisyysaste alueella. Kehitys on kuitenkin sukupuolittain saman suuntaista, joskin miesten ryhmässä työttömyys on reagoinut voimakkaammin vuosien 2022-2023 suhdanteen muutoksiin.

Työttömyysaste kieliryhmittäin 2010-2023
(työllisiä työikäisestä väestöstä)

Työttömyysaste sukupuolittain 2010-2023
(työllisiä työikäisestä väestöstä)

Työttömyysaste tarkemmin

Kuvioissa on tarkasteltu työttömyysastetta työllisyysalueella tarkemmin kielen ja sukupuolen mukaan sekä

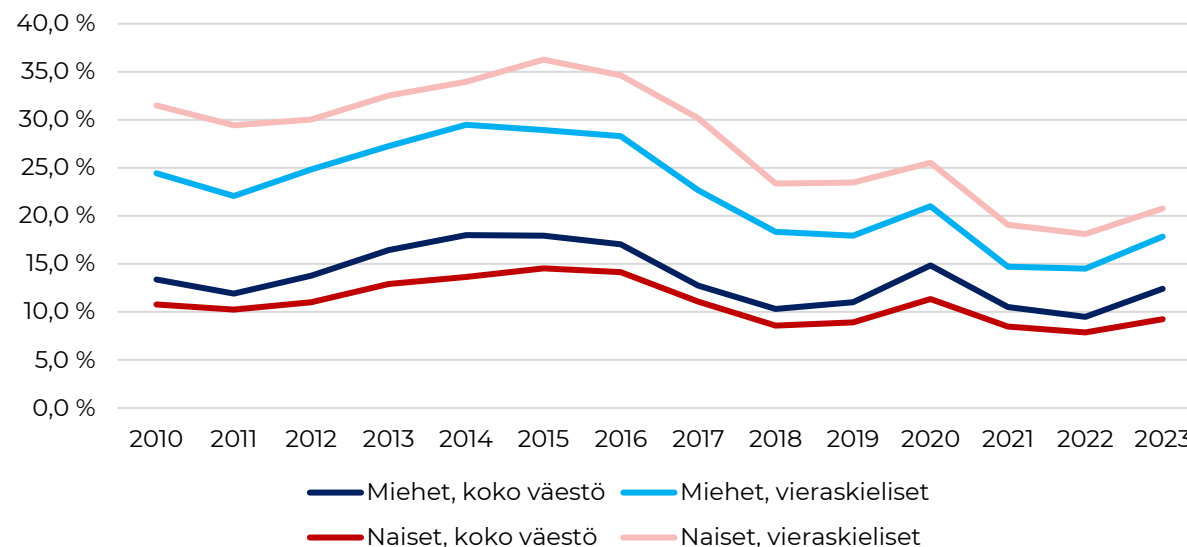
- **Kieliryhmittäin sukupuolittaiset työttömyyden erot ovat päinvastaiset.** Kotimaisissa kieliryhmissä miesten työttömyysaste on merkittävästi naisia korkeampi ja on kehittynyt naisia heikommin. **Vieraskielisten ryhmässä taas naisten työttömyysaste on merkittävästi miehiä korkeampi.**

- Sukupuolittainen ero vieraskielisten ryhmässä on kuitenkin vähentynyt 2010-luvun aikana. Ero on kuitenkin yhä huomattavan suuri.
- Työttömien lisäksi muuhun työvoiman ulkopuoliseen väestöön (ei työvoimaa, opiskelija tai eläkkeellä) kuuluu korostuneesti vieraskielisiä naisia.

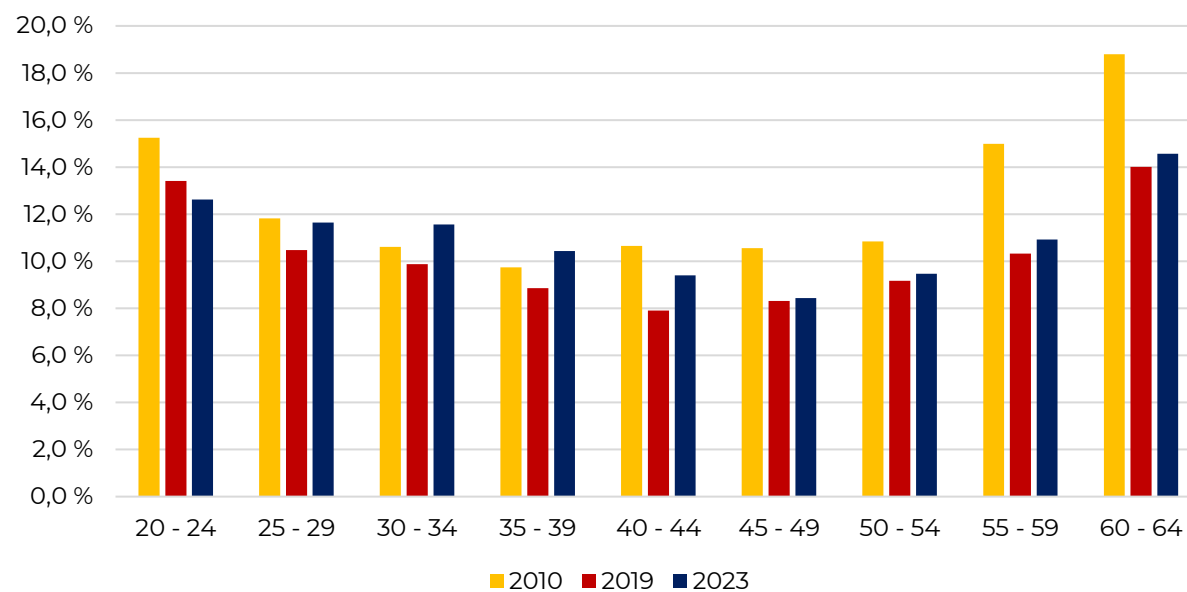
- **Ikäryhmittäin työttömyysasteen erot ovat alueella odotetun kaltaiset,** korostuen nuorimmissa ja vanhimmissa työikäisten ryhmissä.

- Etenkin yli 55-vuotiaiden työttömyysaste on vähentynyt pitkällä aikavälillä, mutta ei enää 2020-luvulla.
- Nuorten aikuisten (25-34-vuotiaat) ja 35-44-vuotiaiden ryhmässä työttömyysaste on noussut merkittävästi 2020-luvulla. Vastaavaa nopeaa nousua ei ole tapahtunut tätä vanhemmissa tai nuoremmissa ryhmissä. Etenkin työllisenä vähän aikaa olleiden työttömyys on lisääntynyt työllisyysalueella.

Työttömyysaste kielen ja sukupuolen mukaan 2010-2023

Työttömyysaste ikäryhmittäin 2010-2023

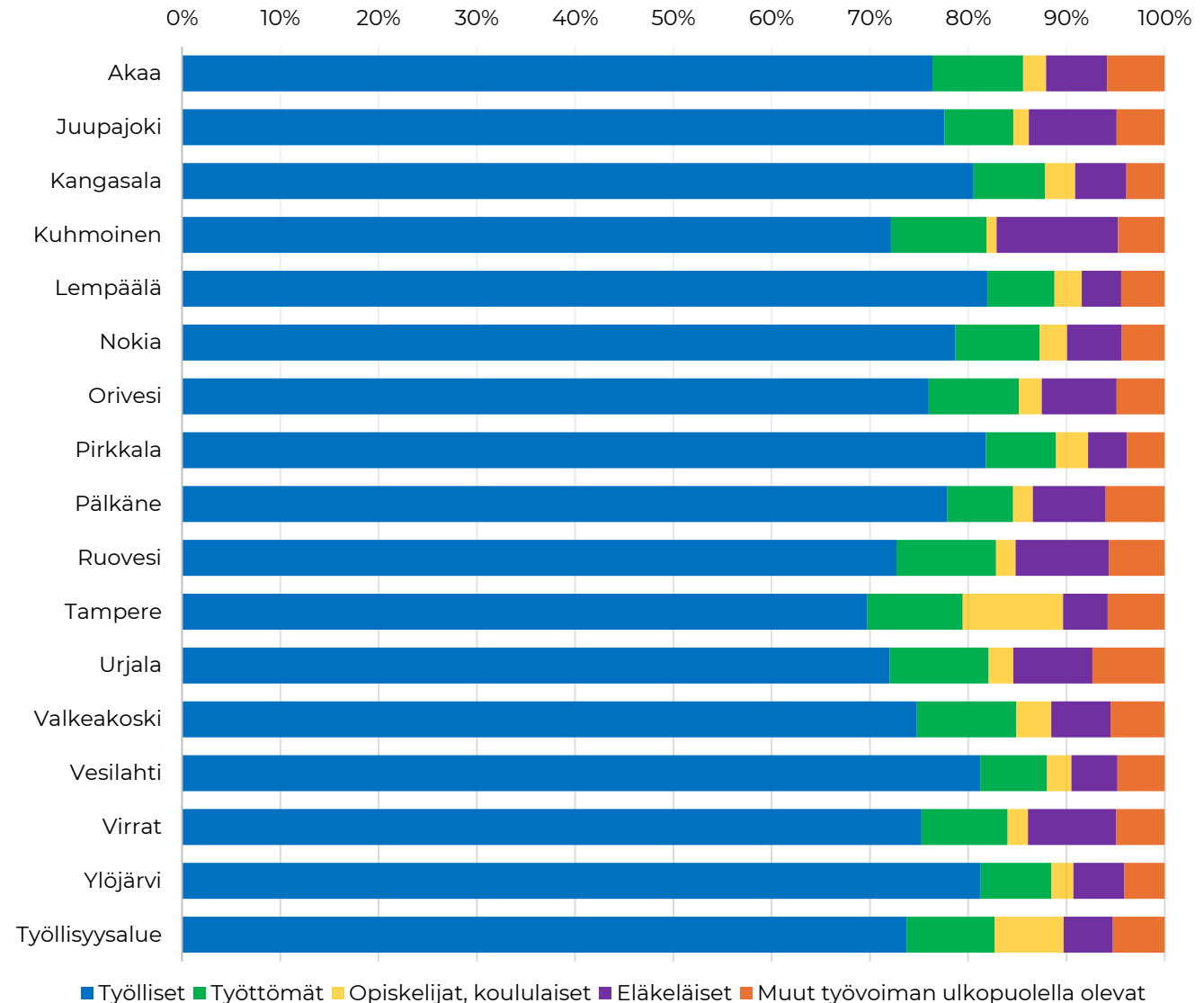

Työikäisen väestön pääasiallinen toiminta

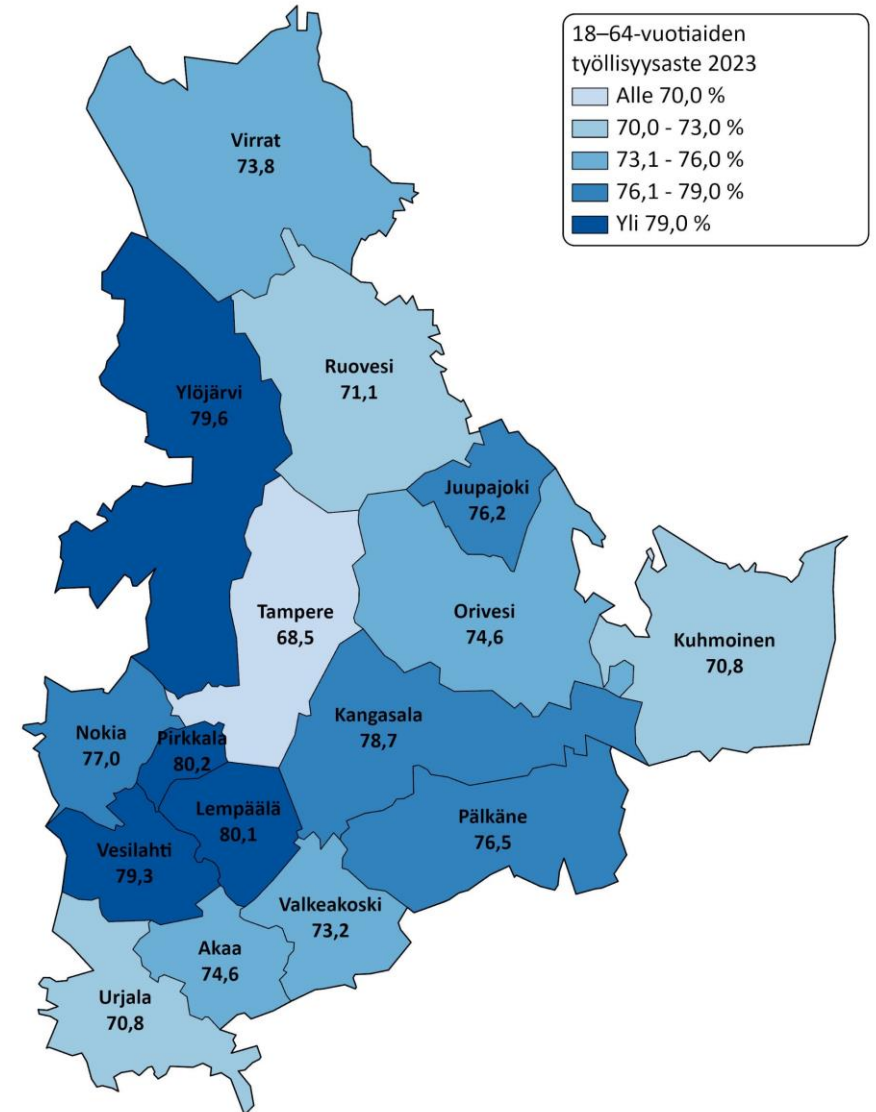
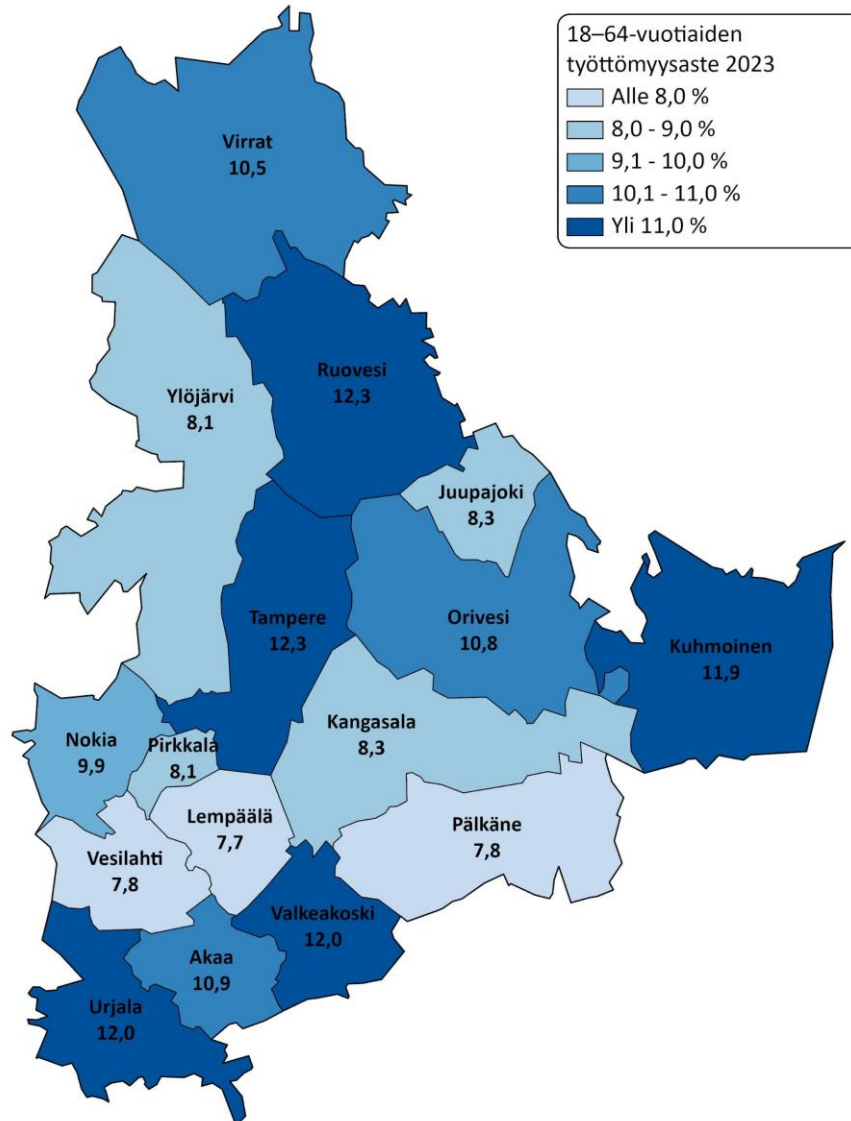
Kuviossa on tarkasteltu työllisyysalueen ja alueen kuntien väestöä pääasiallisen toiminnan mukaan vuonna 2023.

- **20-64-vuotiaasta väestöstä noin 74 prosenttia oli työllisiä.**
 - **Työllisten osuuden vaihtelu on alueen sisällä hyvin suurta.** Työllisten osuus on korkeimmillaan (odotetusti) Tampereen kehyskunnissa, joissa pendelöinti ja tarjottu asuntokanta vaikuttaa valikoiden alueiden väestörakenteeseen (painottaen työllisiä alueella).
 - Tampereella noin 70 prosenttia 20-64-vuotiaiden ikäryhmästä oli työllisiä. **Tampereen matalampi työllisten osuus selittyy ensisijaisesti opiskelijoiden korostuneella osuudella.**
 - Alueen muissa kunnissa työllisten osuus vaihteli, ylittäen pääsääntöisesti Tampereen tason, mutta alittaen kehyskuntien tason.
- **Työttömien osuus vaihtelee vain kohtuullisesti alueen kuntien välillä.** Korkeimmillaan Tampereella sekä muutamissa muissa alueen kunnissa (kuten Urjala, Valkeakoski, Ruovesi) noin 10 prosenttia 20-64-vuotiaista oli työttömänä. Työttömien osuus oli matalimmillaan (mutta yhä merkittävä) Tampereen kehyskunnissa.
- **Eläkkeellä olevien työikäisten osuus vaihtelee merkittävästi,** mutta tätä selittää lähinnä kuntien ikärakenteen erot.

Työikäisten (20–64-vuotiaat) pääasiallinen toiminta
2023

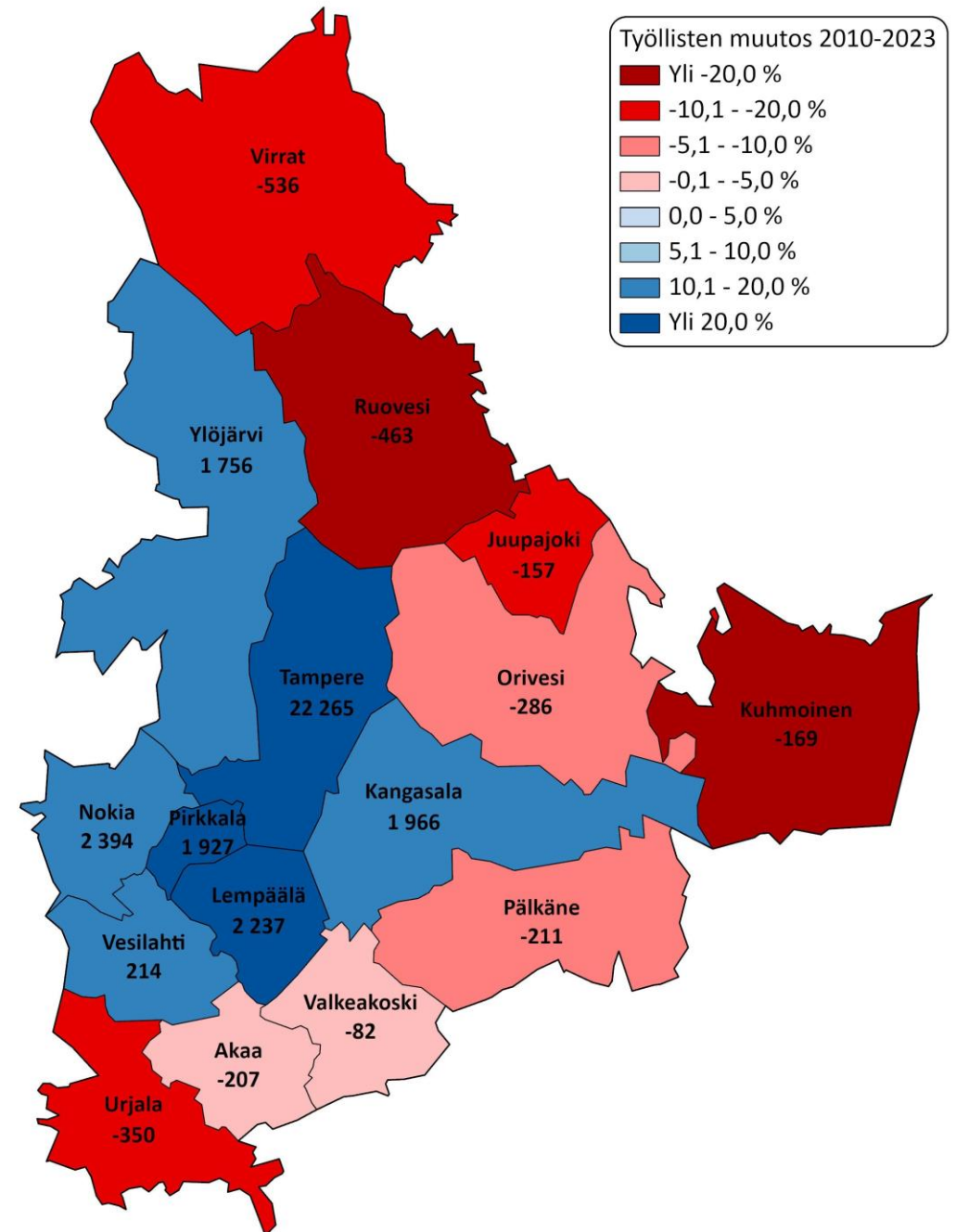
Työllisyys- ja työttömyysaste kunnittain 2023

Työllisten määrän kehitys

Kartassa on kuvattu Tampereen työllisyysalueen kunnittaista työllisten määrän muutosta vuosien 2010-2023 aikana.

- **Työllisten määrä on kasvanut työllisyysalueella voimakkaasti 2010- ja 2020-luvulla.** Kasvutahti on ollut työikäisten kasvua suurempaa, mitä selittää etenkin työllisyysasteen nopea nousu vuosien 2010-2023 aikana.
→ **Työllisten määrä kasvoi noin 30 000 henkilöllä vuosien 2010-2023 aikana,** eli 16,5 prosentilla. Kasvutahti on kaikkien työllisyysalueiden kärkeä.
- **Demografisen kehityksen tavoin aluetason kehitys on kuitenkin voimakkaasti eriytynyt työllisten ryhmässä.** Työllisten kasvu on määrällisesti etenkin Tampereen ja suhteellisesti etenkin Tampereen ydinkaupunkiseudun kasvua.
- **Tampereen seudun ulkopuolella työllisten määrä taas väheni merkittävästi.** Etenkin Ylä-Pirkanmaan kunnissa työllisten määrä väheni hyvin voimakkaasti; Etelä-Pirkanmaalla kehitys oli taas hillitympää.
- Kehityksen seurauksena Tampereen ja Tampereen ydinseudun osuus työllisyysalueen työllisistä kasvoi voimakkaasti. Vuoden 2023 lopussa noin 83 prosenttia alueen työllisistä asui Tampereen ydinkaupunkiseudulla.
- **Työttömien määrä ei ole juuri muuttunut vuosien 2010-2023 aikana** (ajanjakson aikana on luonnollisesti ollut suhdanteisiin sidottua vaihtelua), **vaikka väestö kasvoi merkittävästi.** Alueen sisällä on kuitenkin jälleen merkittäviä eroja: etenkin Tampereella työttömien absoluuttinen määrä on kasvussa, vaikka työttömyysaste onkin laskenut pitkällä ajanjaksolla.
→ Alueen pienemmissä kunnissa työttömien määrä väheni merkittävästi etenkin eläkeikään siirtymien myötä.

Työpaikkaoma- varaisuusaste

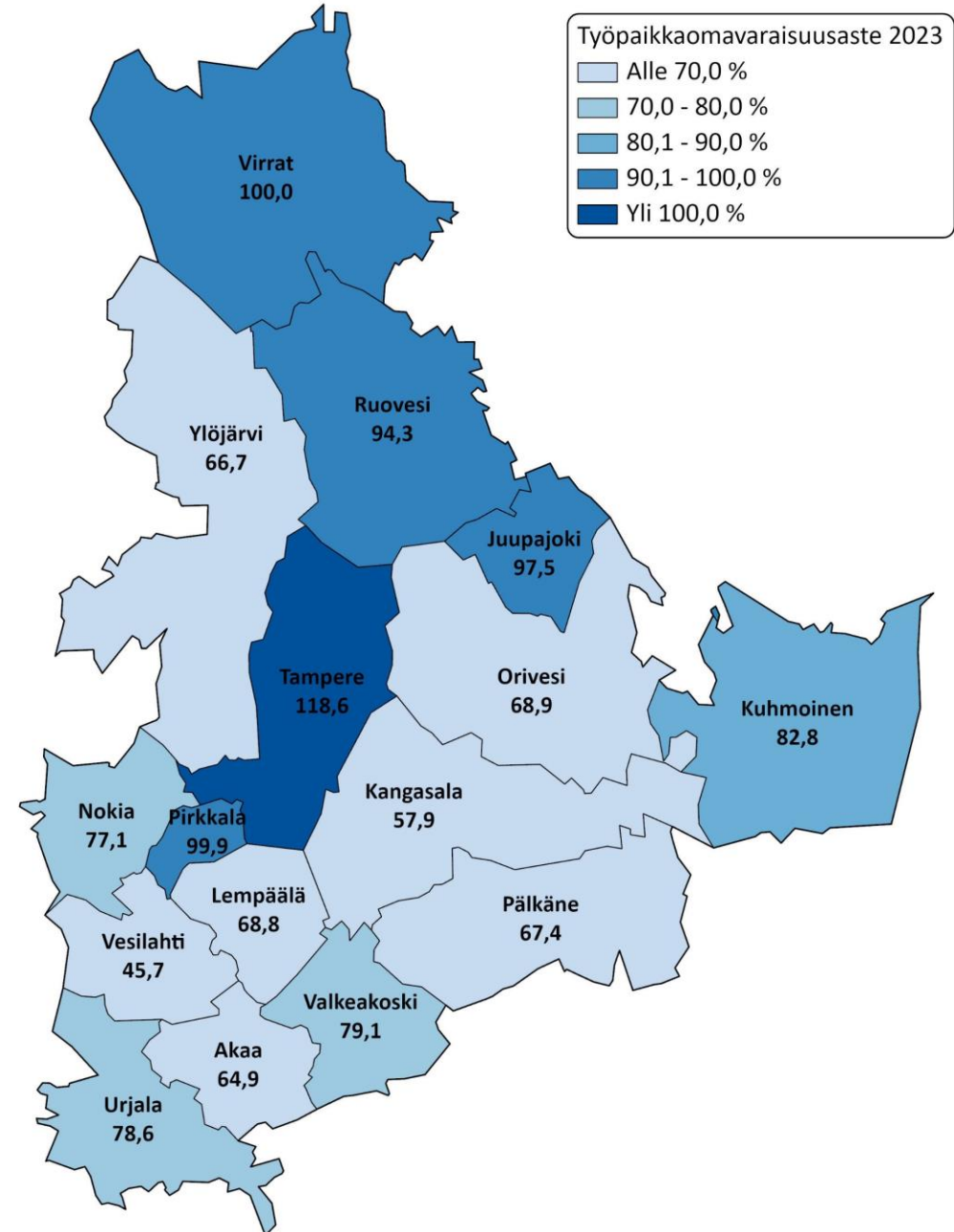
Kuviossa on tarkasteltu työllisyysalueen kuntien työpaikkaomavaraisuusastetta vuonna 2023.

Työpaikkaomavaraisuus kertoo alueen työpaikkojen ja työllisten suhteen (yli 100 % = enemmän työpaikkoja kuin työllisiä).

- **Tampereen työllisyysalue on käytännössä työpaikkaomavarainen**, riippuvuudet muiden alueiden työmarkkinoista linkittyvät erityisiin osaamisen tarpeisiin, ei niinkään työpaikkojen määrään. **Työllisyysalueen työpaikkaomavaraisuusaste oli 99 prosenttia**, eli alueella oli 99 työpaikkaa sataa työllistä kohden.

→ **Alue on hieman riippuvainen etenkin Uudenmaan työpaikoista.**

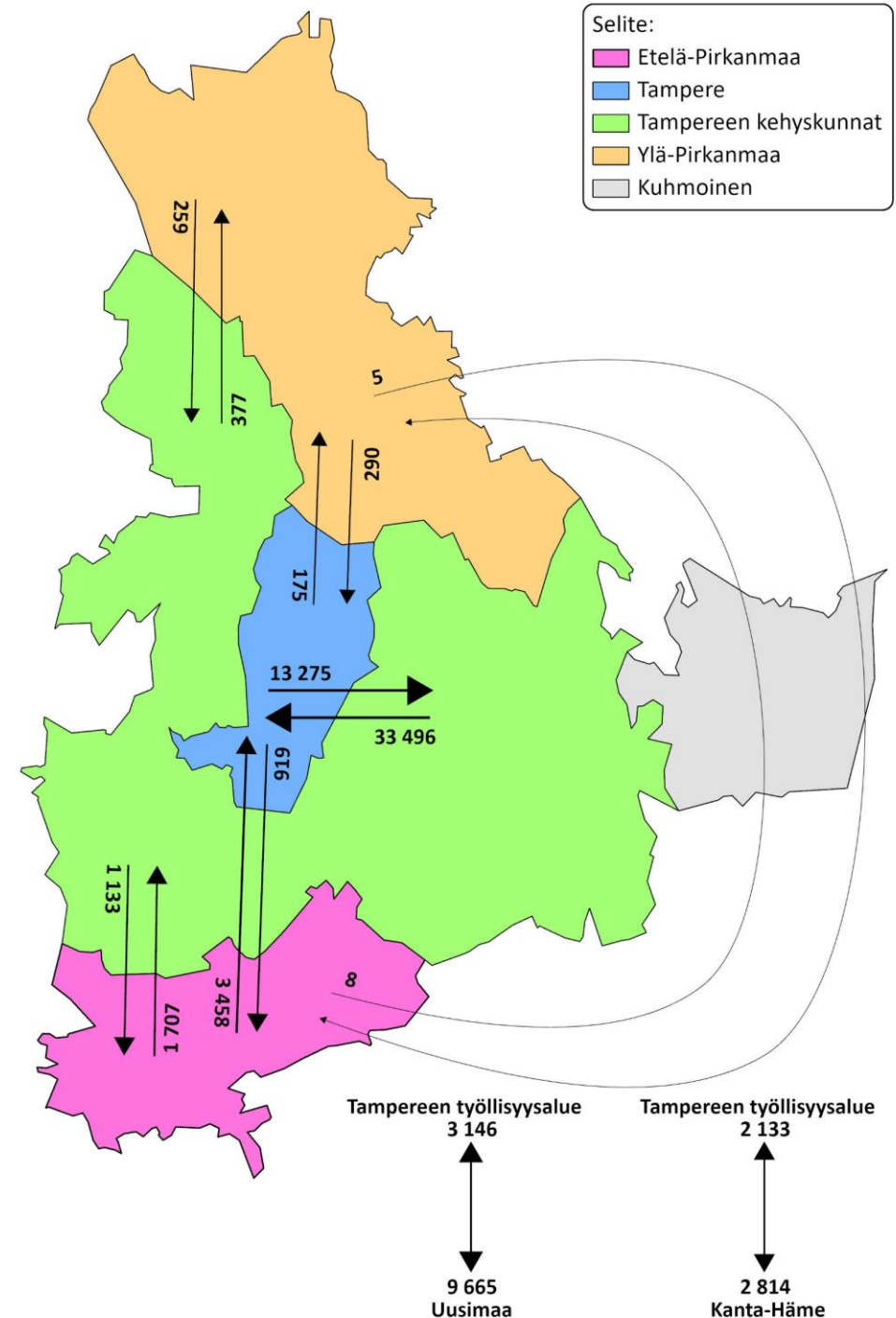
- Työllisyysalueen sisällä erot työpaikkaomavaraisuudessa ovat suuret. **Ainoastaan Tampere on alueella työpaikkaomavarainen**, kaupungissa on 118 työpaikkaa sataa työllistä kohden. Käytännössä koko muu työllisyysalue on riippuvainen etenkin Tampereen työpaikoista.
- Muulla työllisyysalueella ainoastaan Pirkkala ja Virtojen kaupunki ovat työpaikkaomavaraisia. Ylä-Pirkanmaan alueen työpaikkaomavaraisuus on kuitenkin myös muissa kunnissa suhteellisen korkea. Työpaikkaomavaraisuus on erityisen matala Tampereen kehyskunnissa, joita leimaakin hyvin suuri pendelöivien määrä.

Pendelöintivirrat

Kartassa on tarkasteltu pendelöintiä alueella suunnan mukaan vuonna 2023.

- **Pendelöinnin merkitys alueen työmarkkinoiden näkökulmasta on erittäin suuri,** työllisyysalue muodostaa maan toiseksi merkittävimpien pendellivirtojen alueen.
- **Alueen suurimmat pendelöintivirrat liikkuvat alueen sisällä, etenkin Tampereen ja Tampereen kehyskuntien välillä.** Kehyskuntien matalan työpaikkaomavaraisuuden takia kehyskunnista liikkuu jopa 33 500 henkilöä töiden perässä Tampereelle. Kuitenkin myös pendelöinti Tampereelta kehyskuntiin on huomionarvoisen suurta.
- Muut alueen sisäiset pendelöintivirat ovat merkitykseltään vähäisempiä. Etelä-Pirkanmaan ja Tampereen välillä liikkuu kohtuullisen suuria pendellivirtoja, kuten myös Tampereen kehyskuntien ja Etelä-Pirkanmaan välillä. Ylä-Pirkanmaalta taas pendelöidään hyvin vähän muulle työllisyysalueelle.
- **Tampereen työllisyysalueelta pendelöidään merkittävästi myös yli aluerajojen.** Etenkin Uudenmaan merkitys pendelöinnin kohteena on suuri: maakuntaan pendelöi lähes 10 000 henkilöä maakunnasta. Myös työllisyysalueen ja Kanta-Hämeen välinen pendelöinti on merkittävää. Muille lähialueille pendelöinti on merkitykseltään vähäisempää.

Työpaikkojen toimialarakenne

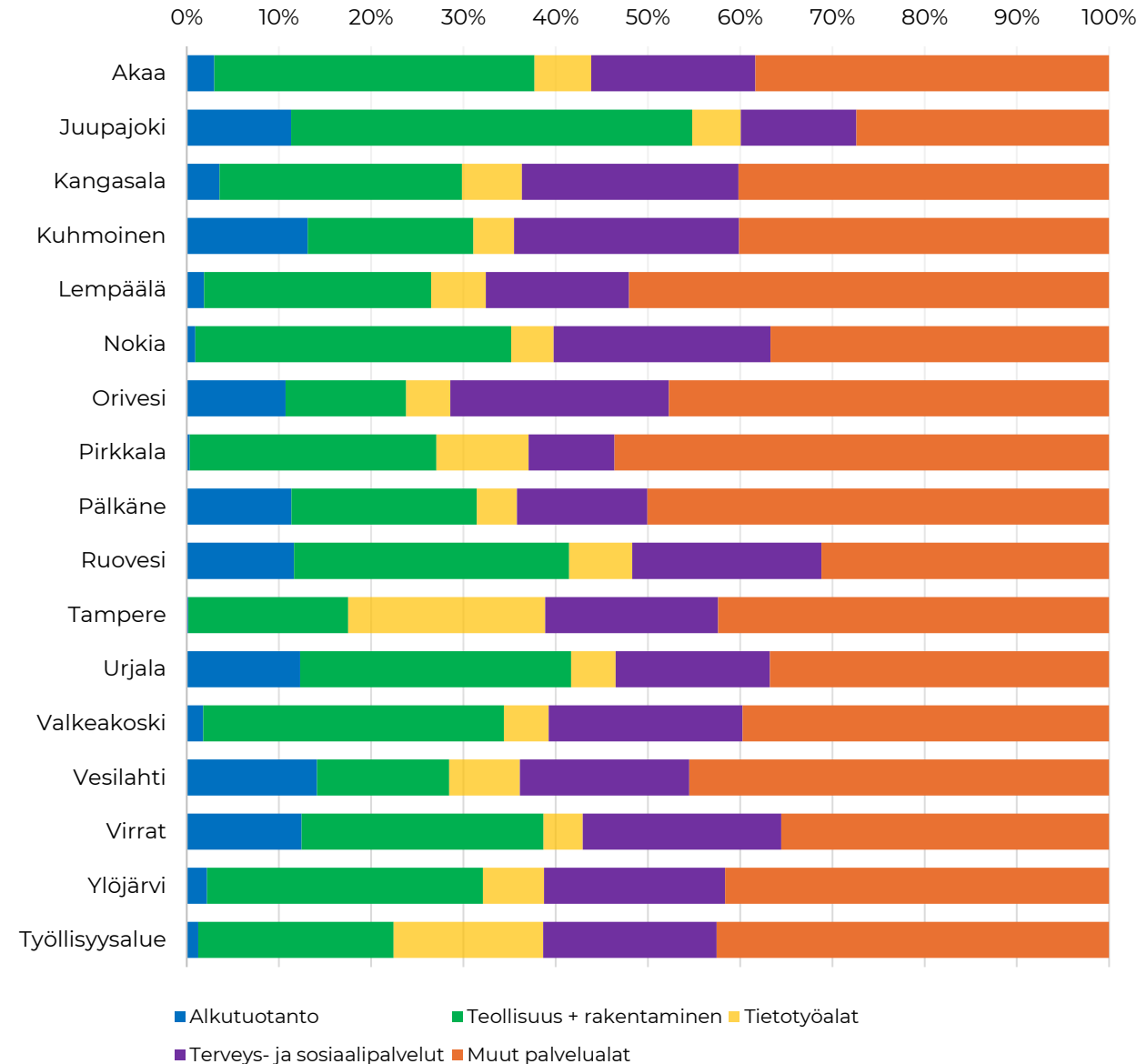
Kuviossa on tarkasteltu työllisyysalueen ja alueen kuntien työpaikkojen toimialarakennetta vuonna 2023. Seuraavalla dialla on tarkasteltu työpaikkojen kehitystä toimialoittain alueella.

- **Alkutuotannon merkitys on koko työllisyysalueen tasolla hyvin vähäinen.** Alkutuotanto korostuu lähinnä yksittäisissä alueen pienissä kunnissa merkityksellisenä osana elinkeinorakenteessa (etenkin Ylä-Pirkanmaan kunnat). **Alkutuotannon merkitys työllistäjänä laskee myös voimakkaasti:** työpaikkojen määrä vähenee alalla hyvin voimakkaasti koko alueella ja kaikissa kunnissa.

→ Vaikka alkutuotannon työpaikkojen määrä on laskenut merkittävästi alueella, arvonlisäys alalla on kasvanut samaan aikaan.

- **Teollisuuden ja rakentamisen painoarvo on kohtuullisen merkittävä alueella,** mutta alan merkitys korostuu etenkin arvonlisäyksessä. Alan merkitys on suhteellisen suuri kaikissa alueen kunnissa; erityisesti ala korostuu Nokian, Valkeakosken ja Akaan kaupungeissa. **Työpaikkakehitys on alueella hyvin eriytynyttä, koko alueella teollisuuden ja rakentamisen työpaikkojen määrä väheni.**
- **Palvelualat muodostavat lähes kaikissa kunnissa enemmistön työpaikoista.** Tampereella palvelualoissa korostuvat huomattavasti muuta aluetta vahvemmin ns. tietotalous, alueen pienemmissä kunnissa taas terveys- ja sosiaalipalveluiden painoarvo korostuu. **Koko työllisyysalueen työpaikkojen kasvu nojaa palvelualojen työpaikkojen määrän kasvuun,** etenkin tietotalouden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden työpaikkojen määrä kasvoi alueella voimakkaasti.

Työpaikkojen toimialarakenne 2023

Työpaikkojen muutos toimialarakenteen mukaan 2010-2023

62

Muutos 2010-2023	Alkutuotanto	Teollisuus + rakentaminen	Tietotyöalat	Terveys- ja sosiaalipalvelut	Muut palvelualat	Yhteensä
Akaa	-35 %	-12 %	+8 %	+20 %	-14 %	-8 %
Juupajoki	-30 %	0 %	+13 %	-17 %	-24 %	-14 %
Kangasala	-26 %	-21 %	+9 %	+10 %	+14 %	0 %
Kuhmoinen	-42 %	-20 %	-54 %	+32 %	-16 %	-18 %
Lempäälä	-19 %	+2 %	+36 %	+37 %	+33 %	+23 %
Nokia	-3 %	-1 %	-13 %	+79 %	+16 %	+16 %
Orivesi	-26 %	-54 %	-33 %	+23 %	-11 %	-19 %
Pirkkala	-28 %	+94 %	+209 %	+44 %	+89 %	+90 %
Pälkäne	-42 %	-34 %	-18 %	-16 %	-13 %	-23 %
Ruovesi	-40 %	-51 %	-36 %	-4 %	-16 %	-32 %
Tampere	-38 %	-9 %	+54 %	+38 %	+13 %	19 %
Urjala	-37 %	-33 %	-16 %	-5 %	-11 %	-22 %
Valkeakoski	-15 %	-35 %	-25 %	+11 %	-6 %	-16 %
Vesilahti	-9 %	+58 %	+79 %	-15 %	+21 %	+13 %
Virrat	-21 %	-21 %	-39 %	+20 %	-14 %	-13 %
Ylöjärvi	-26 %	+2 %	+43 %	+17 %	+19 %	+12 %
Työllisyysalue	-29 %	-9 %	+48 %	+34 %	+14 %	+13 %

3. Johtopäätökset ja tulkinnot

Johtopäätökset – koko työllisyysalue

- **Tampereen työllisyysalue tulee säilymään voimakkaasti kasvavana alueena myös tulevaisuudessa.** Toisin kuin suurimmalla osalla työllisyysalueita, kasvava työikäisen väestön ja työllisen väestön määrä on sangen varmaa, korostaen alueen kansallista merkitystä maan toiseksi suurimman työssäkäyntialueena ja työpaikkakeskittymänä. **Samalla on tärkeä tunnistaa kasvuun liittyvät haasteet:** esimerkiksi työttömien määrä ja työvoimapalveluita tarvitsevien kasvanee tulevaisuudessa absoluuttisina määrinä, vaikka alueen työllisyystila säilyisi vahvana. Osa pääkaupunkiseudun kaltaisista nopean väestönkasvun negatiivista piirteistä (kuten kasvava huono-osaisuusriskissä oleva väestö, segregatio ym.) voivat muuttua aiempaa konkreettisemmiksi riskeiksi myös Tampereen työllisyysalueella.
- **Jos työikäisen väestön kasvun rakenne säilyy aiempaa vastaavana myös kasvun rakenne itsessään tuottaa myös palveluiden järjestämisen kannalta haasteita.** Vaikka enemmistö kasvusta nojaa työllisiin ja opiskelijoihin, työllisyysalueen kasvu ruokkii myös työttömien määrän kasvua. Etenkin aiempaa suurempi painotus maahanmuuttoon voimistaa tätä kasvun rakennetta, sillä huomattava osuus ulkomailta saaduista muuttovoitoista tulee työttömien ja työvoiman ulkopuolisen väestön ryhmissä. **Voimakas kasvu vaatii myös voimakasta työpaikkojen määrän kasvua – pysykö alueen työpaikkakehitys väestönkasvun perässä?**
- **Väestön suuresta kasvusta huolimatta tietyillä toimialoilla on yhä riski työvoimapulasta.** Erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa palvelutarve kasvaa voimakkaasti samalla kun eläköityvien osuus on erittäin korkea – riski on erityisen korostunut Tampereen seudun ulkopuolella. Samalla **jatkuva palveluvaltaistuminen ja muiden alojen mahdollinen heikko työpaikkakehitys kasvattaa riskiä korostuvalle rakennetyöttömyydelle alueella,** jota väestönkasvu ei yksin korvaa.
- **Työllisyysalueen sisäisen kehityksen rakenne on haaste: työllisyysalue on demografiselta kehitykseltä yksi maan eriytynein.** Tampereen ydinkaupunkiseutu muodostaa maan toiseksi nopeimman kasvun keskuksen, mutta muun maakunnan kehitys on heikkoa. Alueelle on muodostumassa kaksi toisistaan täysin poikkeavaa toimintaympäristöä, jossa työllisyyden keskeisimmät haasteet ovat merkittävästi eroavat – miten alueen palveluita kehitetään, kun kuilu alueen sisällä kasvaa vuosi vuodelta?

Johtopäätökset – Tampereen ydinseutu

■ **Tampereen ydinkaupunkiseutu** (Tampere + Nokia, Lempäälä, Ylöjärvi, Kangasala & Pirkkala) **on muodostumassa maan toiseksi nopeimmin kasvavaksi alueeksi ja ainoaksi työllisyysalueen kasvavaksi alueeksi.** Kehityksen seurauksena alueen suhteellinen painoarvo työllisyysalueella kasvaa nopeasti: vuonna 2040 noin 90 prosenttia alueen työikäisistä asuu näissä kunnissa, painottaen näiden kuntien työikäisen väestön ja työllisen väestön kehityksen vaikutuksia koko alueen toimintaan.

■ **Etenkin Tampereella voimakas kasvu tuottaa myös haasteita,** etenkin työllisyysalueen näkökulmasta. Maan yksi vetovoimaisimmista kaupungeista on myös hyvin vetovoimainen työttömien ryhmässä: muuttoliike tuottaa poikkeuksellisesti Tampereella jopa työttömyysasteen kasvua. Tuleva nopea kasvu tulee kasvattamaan todennäköisesti myös työttömien määrää ja korostaa Tampereen osuutta koko työllisyysalueen työttömistä ml. pitkäaikaistyöttömistä). **Huomionarvoisesti kaupungin työllisyystilanne ei ole tälläkään hetkellä yhtä vahva muuhun maahan verrattuna kuin alueen väestönkehitys – esimerkiksi nuorten aikuisten työllisyysessä on merkityksellisiä haasteita.**

■ **Nopea kansainvälistyminen on erityisen korostuva haaste Tampereella ja samalla alueen vahvistuvan kehityksen elinehto:** maan sisältä saatava kasvu ei voi ylläpitää aiempaa vastaavaa kasvua erityisen pitkään nopeasti pienentyvien ikäluokkien takia. Työvoiman tarjonnan kasvu painottuukin vuosi vuodelta vahvemmin maahanmuuttoon.

■ **Kansainvälistymisen haaste liittyy ulkomaalaistaustaisten heikompaan asemaan työmarkkinoilla,** ero työllisyysasteissa vieraskielisten ja kotimaisten kieliryhmien välillä on Tampereella yhä huomattava ja vaikka ero kaventuisi tulevaisuudessa, nopea konvergoituminen on epätodennäköistä. **Maahanmuuttovetoinen kasvu korostaa myös työttömien määrän kasvua ja lisää huomattavasti maahanmuuttajille suunnattujen työllisyyspalveluiden tarvetta.** Samalla työttömät "vieraskielistyvät", pääkaupunkiseudun 2010-luvun kehityksen tavoin. **Huomionarvoisesti merkittävä osa maahanmuuttajataustaisesta väestöstä on korostuneesti alttiina suhdannevaihteluille** mm. matalamman koulutustason takia.

■ Tampereen ympäryskunnissa maahanmuuttajataustaisen väestön osuus säilynee maltillisena, ja ero esimerkiksi työllisyyden palveluiden tarpeessa voi kasvaa tämän seurauksena. **Tampereen ympäryskunnat ovat taas vahvasti riippuvaisia myös tulevaisuudessa Tampereen kehityksen tilassa ja täten erityisen alttiita negatiivisille muutoksille keskuskaupungissa.** Myös näiden kuntien kasvu on riippuvaista Tampereen kasvusta.

■ **Tampereen seudun kasvu voi olla myös ennakoitua suurempaa, mikä korostaa tarvetta "hallita" kasvua negatiivisten lieveilmiöiden torjumiseksi.** Kaupunkiseudun omissa ennusteissa seudun väestö kasvaa tämän tarkastelun tasoa nopeammin: tämä kuitenkin tarkoittaisi muun työllisyysalueen ennakoitua suurempia muuttotappioita ja vielä heikompa kehitystä, polarisoiden nopeammin aluetta.

Johtopäätökset – Tampereen ydinseudun ulkopuolinen alue

■ **Tampereen ydinkaupunkiseudun ulkopuolisen työllisyysalueen suurin haaste on kasvun sijaan väestön ja työikäisen väestön voimakas supistuminen.** Etenkin Ylä-Pirkanmaalla työikäinen väestö vähenee hyvin nopeasti ja suhteellisen todennäköisesti: supistumista tuottaa jo alueen nykyinen työikäisten ikärakenne, sillä eläkeikään siirtyy huomattavasti suurempia kohortteja kuin työikään. Haastetta korostaa heikompi asema kansainvälisessä ja maan sisäisessä muuttoliikkeessä. Etelä-Pirkanmaan tilanne on hieman vahvempi, mutta suurta työikäisen väestön kasvun potentiaalia alueella ei tällä hetkellä ole. Jos ennakoitu kehitys toteutuu väestöennusteen mukaisesti, vain noin joka kymmenes työllisyysalueen asukas asuisi näiden kuntien alueella vuonna 2040.

■ **Demografinen murros haastaa Tampereen seudun ulkopuolisten työllisyysalueen kuntien työvoiman tarjontaa,** etenkin osaavan työvoiman ja tiettyjen alojen osalta. 2010-luvulla kasvanut työllisyysaste kompensoi negatiivista demografista kehitystä, mutta tulevana vuosikymmeninä työllisyysasteen realistisen kasvun rajat tulevat vastaan. Etenkin osaavan työvoiman löytäminen alueen kuntiin voi muodostua korostuvaksi haasteeksi. **Alueen teollisuuden osalta työvoiman saatavuuden heikentyminen voi rajoittaa potentiaalisia investointeja, kun taas nopea väestönikäntyminen haastaa sote-sektorin työvoiman saantia.** Vaikeimmassa asemassa ovat kunnat, joissa myös pendelöinti ei ole realistista.

■ **Toisaalta työllisyyspalveluiden tarve todennäköisesti vähenee Tampereen ydinkaupunkiseudun ulkopuolella.** Nopea demografinen supistuminen vähentää myös työttömien määrää ja mahdollinen kasvava pula työvoimasta lisää työllisten osuutta. Tässä mielessä alueen elinvoiman tila voi myös vahvistua.

■ Alueen pienenevä väestöpohja on haaste myös työllisyysalueen toiminnan näkökulmasta, **miten työllisyysalue tekee toimia ja ratkaisuja, jotka tunnistavat myös Tampereen ydinkaupunkiseudun ulkopuolisen toimintaympäristön?** Miten palveluita järjestetään tehokkaasti alueilla, joissa väestö vähenee voimakkaasti ja suhteellisen väijäämättömästi, ilman, että samalla voimistetaan työllisyysalueen sisäistä polarisaatiota?